

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ટી.વી. વેણુગોપાલ

વિ.

ઉષોદય એન્ટરપ્રાઇઝિસ લિ. અને અન્ય એક

(સિવિલ અપીલ નં. ૬૩૧૪-૬૩૧૫ /૨૦૦૧)

માર્ચ ૦૩, ૨૦૧૧

[દલવીર ભંડારી અને કે.એસ. રાધાકૃષ્ણન, ન્યાયમૂર્તી.]

બૌદ્ધિક સંપદા - વ્યાપારચિહ્નમાં ભ્રમજનક પ્રતિનિધિત્વ - કૉપિરાઈટનું ઉલ્લંઘન - અપીલકર્તા કર્ણાટક સ્થિત એક પેઢીના એકમાત્ર માલિક છે, જે ધૂપબત્તીઓ (અગરબત્તીઓ)ના ઉત્પાદનનો વ્યવસાય કરે છે, અને જેણે 'ઈનાડુ' વ્યાપારચિહ્ન અપનાવી પોતાની વસ્તુઓનું આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં વેચાણ

શરૂ કર્યું – પ્રતિવાદી કંપની, જે ‘ઈનાડુ’ શીર્ષકવાળું તેલુગુ અખબાર પ્રકાશિત કરવાની તથા આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અન્ય વ્યવસાયો કરવાની પ્રવૃત્તિમાં સંકળાયેલી છે, તેણે કૉપિરાઈટના ઉલ્લંઘન તથા વ્યાપારચિહ્નના ભ્રમજનક પ્રતિનિધિત્વ બાબતે દાવો દાખલ કર્યો – શું અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં ‘ઈનાડુ’ ચિહ્ન સાથે પોતાની વસ્તુઓ વેચવાની પરવાનગી આપવી જોઈએ – ઠરાવ્યું: પ્રતિવાદી કંપનીના ‘ઈનાડુ’ ચિહ્ને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ હાંસલ કરી છે – ‘ઈનાડુ’નો શાબ્દિક અર્થ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી વસ્તુઓ અથવા સેવાઓ એવો થાય છે – આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, અપીલકર્તાને ‘ઈનાડુ’ ચિહ્નનો ઈમાનદાર સમકાલીન ઉપયોગકર્તા તરીકે સંદર્ભિત અથવા વર્ણવવામાં આવી શકતો નથી – ‘ઈનાડુ’ શબ્દોના અપનાવામાં પ્રથમ દ્રષ્ટિએ જ કપટ અને દુર્ભાવના શરૂઆતથી જ રહેલી છે – આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં ‘ઈનાડુ’ ચિહ્ન અપનાવીને અપીલકર્તા સ્પષ્ટપણે પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલનો લાભ ઉઠાવવા માંગતો હતો – અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં ‘ઈનાડુ’ ચિહ્ન સાથે પોતાની વસ્તુઓ વેચવાની પરવાનગી આપવાથી નિશ્ચિત રીતે ગ્રાહકોના મનમાં ગૂંચવણ ઊભી થશે કારણ કે અપીલકર્તા ‘ઈનાડુ’ ચિહ્નિત અગરબત્તીઓ એ રીતે વેચી રહ્યો છે કે જેથી ખરીદદારોને એવું માનવામાં આવે કે તેની અગરબત્તીઓ વાસ્તવમાં પ્રતિવાદી કંપનીની જ વસ્તુઓ છે – કોઈપણ વ્યક્તિને અન્ય પક્ષોની

પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પર અતિક્રમણ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં – આ અભિગમ પ્રતિવાદી કંપનીના માલિકી હકોના રક્ષણ સાથે સુસંગત છે.

અપીલકર્તા કર્ણાટક સ્થિત એવી એક ફર્મનો એકમાત્ર માલિક છે, જે અગરબત્તીઓના ઉત્પાદનનો વ્યવસાય ચલાવે છે, અને જેણે 'ઈનાડુ' નામનો વેપારચિહ્ન અપનાવ્યો હતો તથા આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પોતાના ઉત્પાદનોનું વેચાણ શરૂ કર્યું હતું. 'ઈનાડુ' શબ્દનો અર્થ કન્નડ, મલયાલમ અને તમિલ ભાષાઓમાં 'આ ભૂમિ' થાય છે અને તેલુગુ ભાષામાં તેનો અર્થ 'આજે' થાય છે. પ્રતિવાદી કંપની, જે 'ઈનાડુ' શીર્ષકવાળું તેલુગુ અખબાર પ્રકાશિત કરવાની તથા આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અન્ય વ્યવસાયો કરવાની પ્રવૃત્તિમાં સંકળાયેલી હતી, તેણે કૉપિરાઈટના ભંગ તથા વેપારચિહ્નના ભ્રામક પ્રયોગ અંગે દાવો દાખલ કર્યો હતો. પ્રતિવાદી કંપનીએ દલીલ કરી હતી કે અપીલકર્તા દ્વારા 'ઈનાડુ' શબ્દના ઉપયોગથી તેમના કૉપિરાઈટનો ભંગ થાય છે તથા વેપારચિહ્ન અંગે ભ્રામક પ્રયોગ થાય છે. નીચલી અદાલતે અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' શબ્દોના ઉપયોગથી પ્રતિબંધિત કરીને પ્રતિવાદી કંપનીનો દાવો અંશતઃ મંજૂર કર્યો હતો. અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય સિવાય સમગ્ર દેશમાં 'ઈનાડુ' શબ્દોના ઉપયોગથી પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો ન હતો. અપીલકર્તાએ વડી અદાલત સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી. પ્રતિવાદી કંપનીએ પણ એવી પ્રાર્થના સાથે અપીલ દાખલ કરી કે મનાઈદુક્રમનો આદેશ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે અને તે માત્ર આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય સુધી મર્યાદિત ન રાખવામાં આવે. વડી અદાલતના એકલ

ન્યાયાધીશે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલ મંજૂર કરતાં પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલ નામંજૂર કરી. ત્યારબાદ પ્રતિવાદી કંપનીએ વડી અદાલતની દ્વિ-ન્યાયાધીશ ખંડપીઠ સમક્ષ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ દાખલ કરી, જે મંજૂર કરવામાં આવી, અને પરિણામે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા વર્ષ ૧૯૯૯માં દાખલ કરવામાં આવેલ મૂળ દાવાને મંજૂરી આપવામાં આવી. તેથી વર્તમાન અપીલો દાખલ કરવામાં આવી છે.

અપીલોનો નિકાલ કરતાં, અદાલતે ઠેરવ્યું:

૧.૧. પ્રતિવાદી કંપનીનું ચિહ્ન 'ઈનાડુ' એ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પ્રાપ્ત કરી છે. 'ઈનાડુ' અખબાર અને ટીવી આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અત્યંત જાણીતા છે અને લગભગ ઘરઘરમાં પ્રચલિત શબ્દો બની ગયા છે. 'ઈનાડુ' શબ્દ વર્ણનાત્મક શબ્દ હોઈ શકે, પરંતુ તેને ગૌણ અથવા અનુગામી અર્થ પ્રાપ્ત થયો છે અને તે પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી વસ્તુઓ અને સેવાઓ સાથે સંપૂર્ણપણે ઓળખાય છે.

[ફકરો ૧૦૦] [૧૦૫૩-જી-એચ; ૧૦૫૪-એ]

૧.૨. અપીલકર્તા કાર્ણાટક સ્થિત એક કંપની છે, જેણે બેંગલોરમાં 'આશિકા' નામે પોતાના ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન શરૂ કર્યું હતું અને ૧૯૯૫માં આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પોતાના ઉત્પાદનોનું વેચાણ શરૂ કર્યું હતું. અપીલકર્તાએ પોતાની અગરબત્તી માટે 'ઈનાડુ' નામનો ઉપયોગ શરૂ કર્યો હતો અને એ જ કલાત્મક

લિપિ, ફોન્ટ અને નામ લખવાની રીતનો ઉપયોગ કર્યો હતો, જે સ્પષ્ટ રીતે માત્ર સંયોગ ગણાવી શકાય તેમ નથી. અપીલકર્તા કંપનીએ 'ઈનાડુ' નામ અપનાવ્યા પછી તેમની અગરબત્તી ઉત્પાદનના વેચાણમાં ૯૦% હિસ્સો નોંધાવ્યો હતો.

[ફકરો ૧૦૧] [૧૦૫૪-બી]

૩. કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓના સમગ્ર પરિપ્રેક્ષ્યમાં વિચારણા કરતા, નીચે મુજબના નિષ્કર્ષો અને તારણો પર પહોંચવામાં આવે છે:

ક) પ્રતિવાદી કંપનીનું ચિહ્ન 'ઈનાડુ' એ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને સદ્નામ પ્રાપ્ત કર્યું છે. પ્રતિવાદી કંપનીના ઉત્પાદનો અને સેવાઓ સમગ્ર આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' શબ્દ સાથે પરસ્પર સંબંધિત, ઓળખાયેલી અને સંકળાયેલી છે. 'ઈનાડુ' નો શાબ્દિક અર્થ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા ઉત્પાદનો અથવા સેવાઓ એવો થાય છે. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં અપીલકર્તાને 'ઈનાડુ' ચિહ્નના પ્રામાણિક સમકાલીન ઉપયોગકર્તા તરીકે સંબોધી કે ઓળખાવી શકાય નહીં;

બ) 'ઈનાડુ' શબ્દોના સ્વીકારનો કૃત્ય પ્રથમદર્શને જ આરંભથી સંપૂર્ણપણે કપટપૂર્ણ અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ છે. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' ચિહ્ન અપનાવીને, અપીલકર્તા સ્પષ્ટપણે પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલનો લાભ ઉઠાવવા ઈચ્છતો હતો;

ગ) અપીલકર્તાને તેનો વ્યવસાય ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવી એ વાસ્તવમાં અપીલકર્તાના અપ્રામાણિક, ગેરકાયદેસર અને ગુપ્ત વર્તન પર અદાલતની મહોર મારવા સમાન ગણાશે;

ડી) અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' ચિહ્ન સાથે પોતાનો માલ વેચવાની પરવાનગી આપવાથી નિશ્ચિતપણે ગ્રાહકોના મનમાં ગેરસમજ ઊભી થશે, કારણ કે અપીલકર્તા 'ઈનાડુ' ચિહ્નિત અગરબત્તીઓ એવી રીતે વેચી રહ્યો છે કે જેથી ખરીદદારોને એવું માનવામાં દોરાય અથવા એવું માનવા પ્રેરણા મળે કે તેની અગરબત્તીઓ વાસ્તવમાં પ્રતિવાદી કંપનીના જ ઉત્પાદનો છે. અન્ય શબ્દોમાં, અપીલકર્તા પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને સદભાવનાનો લાભ લેવા માંગે છે. આવી પરિસ્થિતિમાં, પ્રતિવાદી કંપનીની સદભાવના અને પ્રતિષ્ઠાનું રક્ષણ કરવું જ નહીં પરંતુ ગ્રાહકોના હિતનું પણ રક્ષણ કરવું અદાલતનું બંધનકારક કર્તવ્ય અને જવાબદારી છે;

ઈ) અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પોતાનું ઉત્પાદન વેચવાની પરવાનગી આપવી, તે અપીલકર્તાને ગ્રાહકો સાથે છેતરપીંડી કરવાની પ્રથા આચરવા માટે પ્રોત્સાહન આપવાના સમાન ગણાશે;

ફ) અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' નામે પોતાનો વ્યવસાય ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવાથી, સમય જતાં પ્રતિવાદી કંપનીએ પ્રાપ્ત કરેલી અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને સદ્ભાવનાનું ક્ષય થવા તરફ દોરી જશે;

જી) અપીલકર્તા દ્વારા કરાયેલ ઇરાદાપૂર્વકની ખોટી રજૂઆતથી સામાન્ય જનતા તથા ગ્રાહકોમાં ગંભીર ગેરસમજ અને છેતરપિંડી ઊભી થવાની સંભાવના છે અને અપીલકર્તાના આવા કપટપૂર્ણ અને છેતરામણા વર્તનથી ગ્રાહકોને સુરક્ષિત રાખવા જરૂરી છે;

હ) અપીલકર્તાને પોતાની વસ્તુ 'ઈનાડુ' ચિહ્ન સાથે વેચવાની પરવાનગી આપવી એ પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પર અતિક્રમણ કરનારું થશે અને તે પ્રતિવાદી કંપનીમાં નિવિષ્ટ માલિકી હક્કોના ભંગ સમાન ગણાશે અને

૧) વેપાર અને વાણિજ્યના ક્ષેત્રમાં નીતિઓનો આધાર પ્રામાણિકતા અને ન્યાયસંગત વર્તન હોવો જોઈએ. [પરા ૧૦૨] [૧૦૫૪-સી-એચ; ૧૦૫૫-એ-એચ; ૧૦૫૬-એ]

૧.૪. કાયદો આ બાબતમાં સુસંગત છે કે કોઈપણ વ્યક્તિને અન્ય પક્ષકારોની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલમાં અતિક્રમણ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં. આ અભિગમ પ્રતિવાદી કંપનીના માલિકીહક્કોના સંરક્ષણ સાથે સુસંગત છે. [ફરો ૧૦૩] [૧૦૫૬-બી]

ડેમલર બેન્ક એક્ટિવેગેઝેલ્શાફ્ટ અને અન્ય વિ. હાયબો હિન્દુસ્તાન એ.આઈ.આર. ૧૯૯૪ દિલ્લી ૨૩૯; રસ્ટન એન્ડ હોન્સર્બી લિમિટેડ વિ. ધ ઝર્મીદારા એન્જિનિયરિંગ કો. ૧૯૬૯ (૨) એસ.સી.સી. ૭૨૭; લક્ષ્મીકાંત વી. પટેલ વિ. ચેતનભાઈ શાહ અને અન્ય ૨૦૦૨ (૩) એસ.સી.સી. ૬૫; સત્યમ

ઇન્ફોવે લિમિટેડ વિ. સિફાયનેટ સોલ્યુશન્સ (પી) લિમિટેડ ૨૦૦૪ (૬)
 એસ.સી.સી. ૧૪૫; રામદેવ ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ (પી) લિમિટેડ વિ. અરવિંદભાઈ
 રામભાઈ પટેલ અને અન્ય ૨૦૦૬ (૮) એસ.સી.સી. ૭૨૬; માઈડાસ હાઈજીન
 ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (પી) લિ. અને અન્ય વિ. સુધીર ભાટિયા અને અન્ય (૨૦૦૪) ૩
 એસ.સી.સી. ૮૦; મધુભન હોલિડે ઇન વિ. હોલિડે ઇન ઇન્ક. ૧૦૦ (૨૦૦૨)
 ડી.એલ.ટી. ૩૦૬ (ડીબી); મહેન્દ્રા એન્ડ મહેન્દ્રા પેપર મિલ્સ લિમિટેડ વિ.
 મહેન્દ્રા એન્ડ મહેન્દ્રા લિમિટેડ (૨૦૦૨) ૨ એસ.સી.સી. ૧૪૭; બાટા
 ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ. પ્યારે લાલ એન્ડ કંપની, મેરઠ સિટી એન્ડ અન્ય
 એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫ અલાહાબાદ ૨૪૨; એન. આર. ડોંગ્રે અને અન્ય વિ.
 વર્લ્ડપૂલ કોર્પોરેશન અને અન્ય (૧૯૯૬) ૫ એસ.સી.સી. ૭૧૪; ગોડફ્રે
 ફિલિપ્સ ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ. ગીમાર ફૂડ એન્ડ બેવેરેજિસ (પી) લિમિટેડ
 (૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી. ૨૫૭; ઇન્ફો એજ (ઇન્ડિયા) પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને
 અન્ય વિ. શૈલેશ ગુપ્તા અને અન્ય ૯૮ (૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૪૯૯; કમલ
 ટ્રેડિંગ કો., બોમ્બે અને અન્ય વિ. જીલેટ યુ.કે. લિમિટેડ [૧૯૮૮]
 આઈ.પી.એલ.આર. ૧૩૫; હોન્ડા મોટર્સ કંપની લિમિટેડ વિ. ચરણજિત સિંહ
 અને અન્ય (૧૦૧ (૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૩૫૯); મેસર્સ બેંગલ વોટરપ્રૂફ
 લિમિટેડ વિ. મેસર્સ બોમ્બે વોટરપ્રૂફ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની અને અન્ય (૧૯૯૭)
 ૧ એસ.સી.સી. ૯૯; હાઇન્ડ ઇટાલિયા અને અન્ય વિ. ડાબર ઇન્ડિયા લિમિટેડ
 (૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૧; ફોર્ડ મોટર કંપની ઓફ કેનેડા લિમિટેડ અને અન્ય

વિ. ફોર્ડ સર્વિસ સેન્ટર ૨૦૦૯ (૩૯) પી.ટી.સી. ૧૪૯; પ્રકાશ રોડલાઈન લિમિટેડ વિ. પ્રકાશ પાર્સલ સર્વિસ (પી) લિ. ૪૮ (૧૯૯૨) દિલ્લી લો ટાઈમ્સ ૩૯૦ – ઉલ્લેખિત.

ટેલર મેરી કેમ્પબેલ વિ. સેક્રેટરી ઓફ હેલ્થ એન્ડ હ્યુમન સર્વિસિસ ૬૯ ફેડ. કલ. ૭૭૫ (૨૦૦૬) [યુએસ અદાલત ઓફ ફેડરલ કલેમ્સ]; લામિલેમ બડાસા વિ. માઈકલ બી. મુકેસી ૫૪૦ એફ.૩ડિ ૯૦૯ [યુએસ અદાલત ઓફ અપીલ્સ]; રેડઅવે એન્ડ કો. એન્ડ અનધર વિ. બેનહેમ એન્ડ કો. એન્ડ અનધર ૧૮૯૫–૯૯ ઓલ ઈઆર ૧૩૩; રેકિટ એન્ડ કોલમેન પ્રોડક્ટ્સ લિ. વિ. બોર્ડન ઇન્ક. એન્ડ અદર્સ ૧૯૯૦ (૧) ઓલ ઈઆર ૮૭૩; હેરોફ્સ લિમિટેડ વિ. આર. હેરોડ લિમિટેડ (૧૯૨૪) આરપીસી ૭૪; હેરોફ્સ લિમિટેડ વિ. હેરોડિયન સ્કૂલ લિમિટેડ (૧૯૯૬) આરપીસી ૬૯૭; ઓફિસ કલીનિંગ સર્વિસિસ લિમિટેડ વિ. વેસ્ટમિનિસ્ટર ઓફિસ કલીનિંગ એસોસિયેશન ૧૯૪૪ (૨) ઓલ ઈઆર ૨૬૯; ટેટિજર એન્ડ અદર્સ વિ. ઓલબેવ લિમિટેડ એન્ડ અદર્સ (૧૯૯૪) ૪ ઓલ ઈઆર ૭૫ – ઉલ્લેખિત.

પ્રકરણ કાયદા સંદર્ભ:

એ.આઈ.આર. ૧૯૯૪ દિલ્લી ૨૩૯ નો પરિચ્છેદ ૨૯, ૭૬ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો।

૬૯ ફેડ. કલ. ૭૭૫ (૨૦૦૬) નો પરા ૩૭માં સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો

૫૪૦ એફ.૩ડી ૯૦૯ નો પરિચ્છેદ ૩૭ માં સંદર્ભ લેવાયો છે

૧૮૯૫-૯૯ ઓલ ઈઆર ૧૩૩ નો ઉલ્લેખ ફકરો ૬૧ માં કરવામાં આવ્યો છે

૧૯૯૦ (૧) ઓલ ઈ.આર. ૮૭૩ નો પરા ૬૩ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

૧૯૬૯ (૨) એસ.સી.સી. ૭૨૭ નો પેરા ૬૪ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

૨૦૦૨ (૩) એસ.સી.સી. ૬૫ નો પરા ૬૫ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે।

૨૦૦૪ (૬) એસ.સી.સી. ૧૪૫ નો પરિચ્છેદ ૬૬ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

૨૦૦૬ (૮) એસસીસી ૭૨૬ નો પેરા ૬૭, ૯૫ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

(૧૯૨૪) આરપીસી ૭૪ ફકરા ૬૮માં સંદર્ભિત

(૧૯૯૬) આર.પી.સી. ૬૯૭, ફકરા ૬૯, ૭૩, ૭૭ માં ઉલ્લેખિત

(૨૦૦૪) ૩ એસ.સી.સી. ૯૦ નો ઉલ્લેખ પરા ૭૦ માં કરવામાં આવ્યો

(૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૩૦૬ (ડી.બી.નો પેરા ૭૧માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

(૨૦૦૨) ૨ એસ.સી.સી. ૧૪૭ નો પરિચ્છેદ ૭૪ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫ ઓલ ૨૪૨ નો પરા ૭૫ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે

(૧૯૯૬) ૫ એસ.સી.સી. ૭૧૪ નો પરિચ્છેદ ૭૯ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

(૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી. ૨૫૭ નો પરિચ્છેદ ૮૦ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે

૯૮ (૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૪૯૯ નો ફરો ૮૧ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

૧૯૪૪ (૨) ઓલ ઈ.આર. ૨૬૯ નો ઉલ્લેખ પરિચ્છેદ ૮૨ માં કરવામાં આવ્યો

(૧૯૯૪) ૪ ઓલ ઈ.આર. ૭૫ નો પરા ૮૭ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

૧૯૮૮ આઈ.પી.એલ.આર. ૧૩૫ નો પરિચ્છેદ ૮૯ માં સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો

(૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૩૫૯ નો પરિચ્છેદ ૯૦ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો

(૧૯૯૭) ૧ એસ.સી.સી. ૯૯ નો પરિચ્છેદ ૯૩ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે

(૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૧ પરા ૯૪ માં સંદર્ભિત

૨૦૦૯ (૩૯) પી.ટી.સી. ૧૪૯ નો પરિચ્છેદ ૯૬ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે

(૧૯૯૨) ડી.એલ.ટી. ૩૯૦ નો પરિચ્છેદ ૯૭ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે

દિવાની અપીલી અધિકારક્ષેત્ર : સિવિલ અપીલનં ૬૩૧૪-૬૩૧૫ / ૨૦૦૧.

હૈદરાબાદ સ્થિત આંધ્ર પ્રદેશની વડી અદાલતના તા. ૧૫.૦૬.૨૦૦૧ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી, જે એલ.પી.એ.નં ૧૨ અને ૧૩, ૨૦૦૧માં આપવામાં આવ્યો હતો.

પ્રતિભા એમ. સિંહ, કપિલ વધવા, અભિનવ મુખર્જી અપીલકર્તા તરફથી.

સી.એ. સુંદરમ, નીલિમા ત્રિપાઠી, જી.વી.એસ. જગન્નાથા રાવ, રોહિણી મુસા, અભિષેક ગુપ્તા, કે.વી. મોહન, ઝફર ઇનાયત, એમ.ડી. નિયાઝુદ્દીન, આનંદ કન્નન પ્રતિવાદીઓ તરફથી.

અદાલતનો ચુકાદો નીચે મુજબ પ્રગટ કરવામાં આવ્યો હતો

દલવીર ભંડારી, ન્યાયાધીશ.

૧. આ અપીલો આંધ્ર પ્રદેશની વડી અદાલતની ક્લિ-ન્યાયાધીશ પીઠ દ્વારા લેટર પેટન્ટ અપીલનં ૧૨ અને ૧૩, ૨૦૦૧માં, તા. ૧૫.૦૬.૨૦૦૧ના રોજ આપેલા ચુકાદા વિરુદ્ધ દાયર કરવામાં આવી છે.

૨. અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ પુનરાવર્તિત કરવામાં આવે છે.

૩. અપીલકર્તા બેંગલોર ખાતે આશિકા ઇન્સેન્સ ઇસ્કોર્પોરેટેડ નામ અને શૈલી હેઠળ અગરબત્તીના ઉત્પાદક તેમજ વેપારી તરીકે અન્ય બાબતો ઉપરાંત વ્યવસાય ચલાવતી એક ફર્મનો એકમાત્ર માલિક છે.

૪. અપીલકર્તાએ વર્ષ ૧૯૮૮માં પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો અને 'આશિકા'સ ઇનાડુ' ચિહ્ન અપનાવ્યું. અપીલકર્તાના જણાવ્યા મુજબ કન્નડ ભાષામાં 'ઇનાડુ' શબ્દનો અર્થ 'આ ભૂમિ' થાય છે. મલયાલમ

અને તમિલ ભાષામાં પણ તે જ અર્થ વ્યક્ત થાય છે. તેલુગુ ભાષામાં તેનો અર્થ 'આજે' થાય છે.

૫. ઉપરોક્ત અર્થસંગતિને અનુરૂપ અપીલકર્તાએ બોટલ લીલા પૃષ્ઠભૂમિ સાથે, આકાશી વાદળી કિનારી ધરાવતા અને મધ્યમાં અંડાકાર ત્રિરંગમાં 'ઈનાડુ' શબ્દ લખાયેલો હોય તેવા આયાતાકાર કાર્ટનનો સમાવેશ કરતું એક કલાત્મક લેબલ તૈયાર કર્યું.

૬. અપીલકર્તાના અનુસાર, વર્ષ ૧૯૯૩માં તેણે પ્રામાણિકપણે અને સદ્ભાવપૂર્વક કન્નડમાં 'આ ભૂમિ' એવો અર્થ ધરાવતો 'ઈનાડુ' વેપારચિહ્ન અપનાવ્યો હતો. ઉક્ત લેબલમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા અન્ય અભિવ્યક્તિઓ 'આશિકાનું મૂળ' અને પીળી પૃષ્ઠભૂમિ સામે લાલ રંગમાં મુદ્રિત પેઢીનું લોગો છે. કાર્ટનના અન્ય પેનલમાં અપીલકર્તાના નામ અને સરનામા ઉપરાંત તે જ વર્ણન તેલુગુમાં સમાવાયેલ છે. કાર્ટનની એક બાજુના પેનલમાં નામ, સરનામું, સામગ્રીનો ઉદ્દેશ છે અને બીજી બાજુએ દેવનાગરી, તમિલ અને મલયાલમમાં 'ઈનાડુ' સમાવાયેલ છે.

૭. અપીલકર્તાએ ઉક્ત લેબલના ટ્રેડ માર્કના નોંધણી માટે અરજીઅંક ૬૧૯૧૭૭ સાથે આશરે ૧૦.૦૨.૧૯૯૪ના રોજ અરજી કરી હતી. અપીલકર્તાએ કૉપિરાઈટ અધિનિયમ, ૧૯૫૭ની કલમ ૪૫(૧) ની જોગવાઈ હેઠળના પરંતુક મુજબ પ્રમાણપત્ર માટે ટ્રેડ માર્ક્સના

રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ અરજી કરી હતી. રજિસ્ટ્રારે ૭.૩.૧૯૯૬ના રોજ પ્રમાણપત્ર જારી કર્યું હતું. ત્યારબાદ, કૉપિરાઈટની નોંધણી માટે અપીલકર્તા દ્વારા ૧૪.૩.૧૯૯૭ના રોજ અરજી કરવામાં આવી હતી.

૮. અપીલકર્તાનું ઉત્પાદન, ધૂપની કાંડી (અગરબત્તીઓ), બજારમાં સારો સ્વીકાર પામ્યું હતું અને તેના કહેવા અનુસાર, જ્યારે તેણે આ અદાલત સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી, ત્યારે તેનો વાર્ષિક વ્યવસાય દર વર્ષે અંદાજે રૂપિયા અગિયાર કરોડનો હતો.

૯. પ્રતિવાદી કંપની, જે 'ઈનાડુ' નામથી તેલુગુ ભાષામાં સમાચારપત્ર પ્રકાશિત કરવાની વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિમાં સંકળાયેલી હતી, તેણે અપીલકર્તાને રોકો અને નિવૃત્ત રહો એવી નોટિસ પાઠવી હતી, જેને અપીલકર્તાએ ૮.૩.૧૯૯૫ના રોજ જવાબ આપ્યો હતો. પ્રતિવાદી કંપનીએ વર્ષ ૧૯૯૯માં હૈદરાબાદની સિટી સિવિલ અદાલતમાં દ્વિતીય અતિરિક્ત મુખ્ય ન્યાયાધીશની અદાલતમાં કૉપિરાઈટના ભંગ તથા વેપારચિહ્નને પાસિંગ-ઓફ કરવા બાબતે દાવો દાખલ કર્યો હતો. તે દાવામાં પ્રતિવાદી કંપનીએ એવો દાવો કર્યો હતો કે તેઓ સમાચારપત્ર પ્રકાશિત કરવો, પ્રસારણ કરવું, નાણાંકીય સહાય પૂરી પાડવી અને ફિલ્મ સિટીનો વિકાસ કરવો જેવા વ્યવસાયમાં સંકળાયેલા રહ્યા છે.

૧૦. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી એવો તર્ક રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તા દ્વારા 'ઈનાડુ' શબ્દનો ઉપયોગ કરવો, તેમના કૉપિરાઈટનું ઉદ્ધંધન તેમજ વેપારચિહ્નમાં ભ્રમપેદા કરી પોતાના માલ તરીકે પસાર કરવાના કૃત્ય સમાન છે. પ્રતિવાદી કંપનીના જણાવ્યા મુજબ, અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદી કંપનીનો વ્યવસાય ભિન્ન હતો અને બંને વ્યવસાયોમાં કોઈ સમાનતા અથવા આકસ્મિક સંબંધ નહોતો.

૧૧. અપીલકર્તા જણાવે છે કે 'ઈનાડુ' શબ્દ દક્ષિણ ભારતની બધી ભાષાઓમાં પ્રચલિત અને સુપરિચિત શબ્દ છે. તે તેલુગુમાં 'આજે' એવો અર્થ દર્શાવે છે. તમિલ, મલયાલમ અને કન્નડમાં તેનો અર્થ 'આ ભૂમિ' એવો થાય છે. તેથી, સમગ્ર માલસામાન અને/અથવા સેવાઓના પૂર્ણ વ્યાપ અંગે કોઈ એકમાત્ર માલિક દ્વારા સંપૂર્ણ એકાધિકારનો દાવો કરી શકાય તેમ નથી કે એવો એકાધિકાર તેમાં નિહિત થઈ શકે તેમ નથી, અને અન્ય વેપારીઓ તથા ઉત્પાદકો પણ 'ઈનાડુ' શબ્દનો ઉપયોગ પોતાના માલને અન્ય સમાન માલથી અલગ ઓળખાવવા માટે કરતાં આવ્યા છે.

૧૨. અપીલકર્તાએ વધુમાં એવો દાવો કર્યો કે હૈદરાબાદમાં 'ઈનાડુ કોઓપરેટિવ બેંક લિ.' ના નામે એક સહકારી બેંક અસ્તિત્વમાં છે અને તેમની સેવાઓનું પ્રચાર 'ઈનાડુ ડિપોઝિટ્સ' તરીકે કરવામાં આવે છે, વિજયવાડામાં 'ઈનાડુ મેન્સ વેર' નામે એક દુકાન પણ અસ્તિત્વમાં છે

અને 'ઈનાડુ' શીર્ષકવાળી એક ફિલ્મ મલયાલમ અને તેલુગુમાં અંદાજે એક દાયકાથી વધુ સમય પહેલાં નિર્મિત કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાએ દલીલ કરી કે ડિટરજન્ટ પાવડર, રમવાના પત્તા, વાળનું તેલ, કોફી પાવડર, ચા પાવડર, પાપડ વગેરે 'ઈનાડુ' ચિહ્ન સાથે વેચવામાં આવી રહ્યા છે.

૧૩. હૈદરાબાદની સિટી સિવિલ અદાલતના સેકન્ડ એડિશનલ ચીફ જજે તા. ૨૪.૧૧.૧૯૯૯ના રોજ એકતરફી અસ્થાયી વચગાળાનો પ્રતિબંધાજ્ઞા આદેશ આપી અપીલકર્તાને 'ઈનાડુ' અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરવાથી રોક્યો હતો અને તે જ આદેશની તા. ૨૭.૧૨.૧૯૯૯ના રોજ પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, ઉક્ત આદેશથી વ્યથિત થયેલ અપીલકર્તાએ હૈદરાબાદ સ્થિત આંધ્ર પ્રદેશની વડી અદાલતમાં અરજી કરી. વડી અદાલતે વચગાળાની પ્રતિબંધાજ્ઞાને સ્થગિત કરી. વડી અદાલતે અપીલકર્તાને રૂ. ૧ કરોડ સુધીના તૈયાર ઉત્પાદનોનું નિકાલ કરવાની મંજૂરી આપી અને ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં રહેલા રૂ. ૭૮ લાખ સુધીના માલનું ઉત્પાદન કરવાની પણ મંજૂરી આપી.

૧૪. દરમિયાન, નીચલી અદાલતે તા. ૨૪.૭.૨૦૦૦ના રોજ પ્રતિવાદી કંપનીના દાવાને અંશતઃ મંજૂર કર્યો. અપીલકર્તાને આંધ્ર

પ્રદેશ રાજ્ય સિવાય સમગ્ર દેશમાં 'ઈનાડુ' શબ્દોનો ઉપયોગ કરવાથી પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો નહોતો.

૧૫. શહેર સિવિલ ન્યાયાધીશના આદેશથી વ્યથિત થયેલ અપીલકર્તાએ આંધ્ર પ્રદેશની વડી અદાલત સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી. પ્રતિવાદી કંપનીએ પણ શહેર સિવિલ ન્યાયાધીશના આદેશ સામે અપીલ દાખલ કરી અને પ્રાર્થના કરી કે નિષેધાજ્ઞાનો આદેશ સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવે અને તે માત્ર આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય સુધી મર્યાદિત ન રાખવામાં આવે. વિધાવંત એકલ ન્યાયાધીશે તા. ૨૯.૧૨.૨૦૦૦ના સામાન્ય ચુકાદા/આદેશ દ્વારા બંને અપીલોનો નિકાલ કર્યો. પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવી અને અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

૧૬. માનનીય એકલ ન્યાયાધીશના ઉક્ત આદેશથી અસંતોષ પામી, પ્રતિવાદી કંપનીએ વડી અદાલતની ખંડપીઠ સમક્ષ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો દાખલ કરી. વડી અદાલતે વિવાદિત આદેશ દ્વારા તેની અપીલો મંજૂર કરીને ઓ.એસ. નં. ૫૫૫ ઓફ ૧૯૯૯ માં હુકમનામું પસાર કર્યું.

૧૭. અપીલકર્તાએ પણ આક્ષેપિત ચુકાદાથી વ્યથિત થઈ અપીલો દાખલ કરી અને રજૂ કર્યું કે નીચેની અદાલતોએ દાવાપત્રમાં વિશેષરૂપે માંગવામાં આવ્યું ન હોય તેવું રાહતદાન આપવા ન્યાયસંગતતા દાખવી

નહોતી. અપીલકર્તાએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે પ્રતિવાદી કંપનીના કૉપિરાઈટનો ભંગ થયો હોવાનું, કૉપિરાઈટના ભંગ અંગે કોઈ પ્રાર્થના ન હોવા છતાં, ઠરાવતાં વડી અદાલતે ભૂલ કરી હતી. અપીલકર્તાના જણાવ્યા મુજબ, કૉપિરાઈટ અધિનિયમ, ૧૯૫૭માં આવી રાહત માટે કોઈ જોગવાઈ ન હોવા છતાં, તેઓ કૉપિરાઈટ બાબતે પાસિંગ-ઓફ કરી રહ્યા હતા એવું ઠરાવતાં વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે ભૂલ કરી હતી.

૧૮. અપીલકર્તાએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે નીચલી અદાલતોએ પ્રતિાધિકારના અસ્તિત્વ અને તેના ભંગ વચ્ચેનો ભેદ યોગ્ય રીતે મૂલવ્યો નથી.

૧૯. અપીલકર્તાઓના મુજબ, પ્રતિવાદી કંપની ઓછામાં ઓછું ૨૭.૨.૧૯૯૫ થી અપીલકર્તાના વેપાર-ધંધા વિશે અવગત હતી અને દાવો દાખલ કરવામાં ભારે વિલંબ થયો છે અને અદાલતનો આશરો લેવા અસંગત વિલંબ થયેલ હોવાથી, પ્રતિવાદી કંપની કોઈપણ રાહત મેળવવા હકદાર નથી.

૨૦. અપીલકર્તાએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે, 'ઈનાડુ' શબ્દથી બનેલો અને એક સામાન્ય શબ્દ ગણાતો ચિહ્ન વપરાતું હોય ત્યારે પાસિંગ-ઓફ માટેની કાર્યવાહી જાળવી શકાય કે નહીં અને પ્રતિબંધાજ્ઞા આપી શકાય કે નહીં. 'ઈનાડુ' શબ્દનો શાબ્દિક અર્થ તેલુગુમાં 'આજે' એવો

થાય છે અને કન્નડ, તમિલ તથા મલયાલમમાં 'આ ભૂમિ/અમારી ભૂમિ' એવો થાય છે.

૨૧. અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે અપીલકર્તાના અને પ્રતિવાદી કંપનીના વ્યવસાયો સંપૂર્ણપણે અલગ છે અને અપીલકર્તાના માલને પ્રતિવાદી કંપનીના માલ તરીકે પસાર કરી બતાવવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

૨૨. પ્રતિવાદી કંપનીએ અપીલકર્તાના તમામ નિવેદનોનો ઈનકાર કર્યો અને નીચેના પ્રતિપાદનો રજૂ કર્યા.

૧. પાસિંગ-ઓફ અંગેની કાર્યવાહીની સારભૂત બાબત એ છે કે તે અન્ય વ્યક્તિની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પર આક્રમણ કરવી, અથવા તેને ક્ષીણ કરવી, અથવા તેમાંથી લાભ મેળવવો છે.

૨. જો આવું ગુડવિલમૂલ્ય અથવા પ્રતિષ્ઠા કોઈ નિશ્ચિત ઉત્પાદન સંદર્ભે કોઈ નામના ઉપયોગમાંથી ઉત્પન્ન થાય અને તે ગુડવિલમૂલ્ય તથા પ્રતિષ્ઠા માત્ર તેવા ઉત્પાદન પૂરતી જ મર્યાદિત હોય અને તેવા ઉત્પાદનની બહાર અજ્ઞાત હોય, તો સંપૂર્ણપણે ભિન્ન ઉત્પાદન સંદર્ભે બીજા વ્યક્તિ દ્વારા તેવા નામનો ઉપયોગ થવાથી તે ગુડવિલમૂલ્ય અને પ્રતિષ્ઠા પર એવો પ્રભાવ પડશે નહીં કે જેના આધારે પાસિંગ-ઓફ અંગેનો દાવો ઊભો થાય.

૩. પરંતુ, જો ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠા પૂરતી વ્યાપક હોય અને તે નામ માત્ર કોઈ નિશ્ચિત ઉત્પાદન સુધી મર્યાદિત ન રહી વધુ સામાન્ય રીતે તેના સ્ત્રોત સાથે સંકળાયેલું હોય, તો સંપૂર્ણપણે ભિન્ન ઉત્પાદન માટે પણ અન્ય વેપારી દ્વારા આવા નામનો ઉપયોગ પાસિંગ-ઓફ સમાન ગણાઈ શકે.

૪. ઉપરોક્ત ત્રણ પ્રતિપાદનોનો અપવાદ ત્યારે થશે જ્યારે આવું નામ પ્રતિસ્પર્ધી વેપારી દ્વારા ઉત્પાદિત કરવામાં આવતા ઉત્પાદન માટે સામાન્ય નામ હોય, એવી સ્થિતિમાં તે ક્યારેય પાસિંગ-ઓફ માટેનું કારણકાર્ય બને નહીં.

૫. ફરીથી, જો ઉક્ત નામ પ્રતિસ્પર્ધી વેપારીના ઉત્પાદનનું વર્ણનાત્મક હોય, તો તે માત્ર ત્યારે જ પાસિંગ-ઓફ ગણાશે જ્યારે એવું સ્થાપિત થાય કે તે એવો ઘરઘટી નામ બની ગયું છે કે જેને પ્રબળ દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત થયો છે અને જે મોટાભાગે પ્રથમ વેપારી સાથે સંકળાયેલું છે; માત્ર તેવા સંજોગોમાં જ તે પાસિંગ-ઓફ ગણાશે. આવા કેસમાં પુરાવાનો ધોરણ પ્રથમ ત્રણ પ્રતિપાદનોના પુરાવાના ધોરણ કરતાં ઊંચો રહેશે.

૨૩. શ્રી મુકુલ રોહતગી, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ અને શ્રીમતી પ્રતિભા સિંહ, અપીલકર્તા તરફથી દલીલ કરતા વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે હાલના કેસમાં દાવો હકીકતમાં ટ્રેડ એન્ડ મરચેન્ડાઈઝ માર્ક્સ

અધિનિયમ, ૧૯૫૮ દ્વારા સંચાલિત હતો અને ટ્રેડ માર્કસ અધિનિયમ, ૧૯૯૯ દ્વારા નહીં, જે ૧૫.૯.૨૦૦૩થી અમલમાં આવ્યું હતું. રજૂ કરવામાં આવ્યું કે આ કેસ ૧૯૯૯ના અધિનિયમની કલમ ૧૫૯(૪) હેઠળ આવરી લેવાયેલો છે, જેમાં સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે આ અધિનિયમના પ્રારંભ સમયે કોઈપણ અદાલતમાં પ્રલંબિત કોઈપણ કાનૂની કાર્યવાહી જૂના અધિનિયમથી સંચાલિત થશે. ૧૯૯૯ના અધિનિયમની કલમ ૧૫૯(૪) નીચે મુજબ પુનઃઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે:—

૧૫૯. (૪) કલમ ૧૦૦ની જોગવાઈઓને આધિન રહીને અને આ અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈમાં જે કંઈ સમાવવામાં આવ્યું હોય તે છતાં, આ અધિનિયમના પ્રારંભ સમયે કોઈપણ અદાલતમાં બાકી રહેલી કોઈપણ કાયદેસરની કાર્યવાહી તે અદાલતમાં એવી રીતે ચાલુ રાખી શકાશે કે જાણે આ અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો જ ન હતો.

આ રીતે, ૧૯૯૯ના અધિનિયમ હેઠળ કાયદેસર રીતે લાગુ પડતી સુપ્રસિદ્ધ ચિહ્નો, ક્ષીણકરણ વગેરે જેવી કોઈપણ સંકલ્પનાઓનો આ મામલામાં કોઈ ઉપયોગ થતો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હાલનો મામલો, જેનો નિર્ણય નીચેની તમામ અદાલતોએ કર્યો છે, તે પસારિંગ ઓફનો મામલો છે અને ક્ષીણકરણનો નથી.

૨૪. પ્રતિવાદી કંપનીની રજૂઆતના જવાબમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે પાસિંગ ઓફની કસોટી ભ્રમ થવાની સંભાવનાની કસોટી છે. એવો ભ્રમ અથવા તો ઉત્પાદનોના બાહ્ય સ્વરૂપ અને રજૂઆતને કારણે ઊભો થતો ભ્રમ, અથવા સ્ત્રોતના પ્રાયોજકત્વ/સંલગ્નતા અંગેનો ભ્રમ, અથવા સમાન/છેતરામણા સમાન વેપારચિહ્નોના ઉપયોગમાંથી ઊભો થતો ભ્રમ હોવો જોઈએ.

૨૫. અપીલકર્તાની તરફથી વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે મૂલ્યહાસ સંપૂર્ણપણે ભિન્ન સંકલ્પના છે, અર્થાત્ જો ગેરસમજ હોય તો મૂલ્યહાસ રહેતું નથી. મૂલ્યહાસની સંકલ્પના ત્યારે પ્રવર્તે છે જ્યારે હકીકતમાં ગ્રાહક ગેરસમજમાં પડતો ન હોય, પરંતુ ફરીયાદીની ચિહ્નમાં કોઈ ને કોઈ સ્વરૂપે મૂલ્યહાસ આવતી હોય. ટ્રેડમાર્ક્સ અને અયોગ્ય સ્પર્ધા વિષયક પ્રસિદ્ધ લેખક મેકકાર્થીએ ઉક્ત પ્રકાશનમાં આ જ બાબત સ્પષ્ટપણે દર્શાવી છે. તે માટે પરિછેદ ૨૪.૭૦ પર આધાર મૂકવામાં આવે છે, જેમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે "મૂલ્યહાસનો સિદ્ધાંત ટ્રેડમાર્ક્સને પરંપરાગત 'ગેરસમજ થવાની સંભાવના' કસોટીઓ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતા રક્ષણથી પણ વધુ રક્ષણ આપવાની ચિંતા સાથે સંબંધિત છે."

૨૬. અપીલકર્તાના મત મુજબ, મૂલ્યહાસનો સિદ્ધાંત એવો આવશ્યક બનાવે છે કે વાસ્તવમાં ઉપભોક્તા ગૂંચવાયો ન હોવો જોઈએ, પરંતુ

ગૂંચવણના અભાવે પણ એક સુપ્રસિદ્ધ ચિહ્નું મૂલ્યહાસ થતું હોય છે. યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકા માં, મૂલ્યહાસને ફેડરલ એન્ટી ડિલ્યુશન એક્ટ, ૧૯૮૬ નામના વિશિષ્ટ કાયદા દ્વારા રક્ષણ આપવામાં આવે છે. મેકકાર્થીમાં મૂલ્યહાસ અંગેની ચર્ચા નીચે મુજબ સ્થાપિત કરે છે:-

ક) પ્રાચીનરૂપે સ્વીકારાયેલ ગૂંચવણ થવાની સંભાવનાની કસોટી પાસિંગ-ઓફને લાગુ પડે છે.

બી) જો કોઈ ચિહ્ન સુપ્રસિદ્ધ ચિહ્ન હોય, તો ગૂંચવણના અભાવમાં ક્ષીણીકરણની દલીલ વિચારણાધીન ગણવાની રહેશે.

ક) મૂલ્યહાસ એ એવો સિદ્ધાંત છે, જેનો કડક રીતે અમલ થવો જોઈએ.

ઘ) કોઈ ચિહ્નને મૂલ્યહાસથી સુરક્ષિત રાખવા માટે આવશ્યક વૈશિષ્ટ્યનું ધોરણ અત્યંત ઊંચું હોય છે.

ઇ) દરેક વેપારચિહ્નને મૂલ્યહાસ સામે રક્ષણ આપી શકાય એવું નથી.

એફ) જો કોઈ ચિહ્નને પ્રાદેશિક પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત હોય, તો તેને ક્ષીણીકરણના કાયદા હેઠળ સંરક્ષણ મળવાનો હકદાર ગણાવી શકાય નહીં.

જી) રાષ્ટ્રીય સ્તરે પ્રતિષ્ઠા, ખાસ કરીને અસંબંધિત માલ માટે ચિહ્નની કસોટી કરતી વખતે, ક્ષીણીકરણ હેઠળ સંરક્ષિત થવી આવશ્યક છે.

૨૭. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે પાસિંગ-ઓફ ના પરંપરાગત કાયદા હેઠળ અથવા મૂલ્યહાસ સંબંધિત કાયદા હેઠળ, માત્ર તેવા ચિહ્નોને જ વસ્તુ-વર્ગોની પાર રક્ષણ આપવામાં આવ્યું છે, જેને સામાન્ય વ્યવહારમાં પણ સહેલાઈથી પ્રસિદ્ધ-જાણિતા ચિહ્નો તરીકે ઓળખાવી શકાય. આવા ચિહ્નો જેમ કે બાટા, વોલ્વો, બેન્ઝ, મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રા અને ટાટા વગેરે.

૨૮. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદી કંપની (વાદી) દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલો કેસ ગૂંચવણ અને પાસિંગ-ઓફ નો છે, ક્ષીણીકરણનો નથી. ક્ષીણીકરણ સ્થાપિત કરવા માટેનો માપદંડ સંપૂર્ણપણે ભિન્ન છે. વર્તમાન કેસમાં ક્ષીણીકરણનો આક્ષેપ કરતી કોઈ અરજીઓમાં કરાયેલી કથનરચના નથી, તથા ક્ષીણીકરણના સમર્થનમાં કોઈ પુરાવો પણ નથી. ક્ષીણીકરણને માન્ય ગણવા માટેના માપદંડોને ભારતમાં કોઈપણ અદાલતે પુષ્ટિ આપી નથી અને નીચલી અદાલતોમાં વર્તમાન કેસનો નિર્ણય કરતાં ક્ષીણીકરણની લઘુત્તમ મર્યાદા ક્યારેય લાગુ કરવામાં આવી નહોતી.

૨૯. ભારતમાં, મૂલ્યહાસ સંબંધિત કાયદાનો વિકાસ ન્યાયનિર્ણયો દ્વારા થયો છે, જેની શરૂઆત ડેલ્હી વડી અદાલતે ડેમલર બેન્ઝ

આક્ટીએગેઝેલશાફ્ટ એન્ડ અનધર વિ. હાઈબો હિંદુસ્તાન એ.આઈ.આર. ૧૯૯૪ ડેલ્હી ૨૩૯ માં આપેલા બેન્ચના કેસથી થાય છે. તેમ છતાં, 'ઈનાડુ' એવું વૈશિષ્ટ્ય અથવા પ્રતિષ્ઠા હોવાનો દાવો કરી શકતું નથી, જે બેન્ચ અથવા હેરોફ્સ જેવા ચિહ્નને પ્રાપ્ત છે. 'ઈનાડુ' તે તેલુગુ ભાષામાં સામાન્ય રીતે વપરાતો અત્યંત સામાન્ય શબ્દ છે અને આવા સામાન્ય શબ્દ અંગે મૂલ્યહાસના આધારે પ્રતિવાદી કંપની (વાદી) ના હિતમાં એકાધિકાર નિહિત કરવાથી સામાન્ય/વર્ણનાત્મક શબ્દને અયોગ્ય એકાધિકાર પ્રદાન કરવાનો પરિણામ આવશે. વિવિધ પ્રકારના ઉત્પાદનો માટે સામાન્ય ભાષામાં વપરાતા અનેક ચિહ્નો છે, જેમ કે :-

૧. ટાઈમ/ટાઈમ્સ ટાઈમ મેગેઝિન, ટાઈમ એજ્યુકેશન, ટાઈમ્સ લંડન, ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા, નવભારત ટાઈમ્સ, હિંદુસ્તાન ટાઈમ્સ, ટાઈમ્સ નાઉ

૨. ટુડે ઈન્ડિયા ટુડે, પંજાબ ટુડે, ટુડેઝ ટી, ટુડેઝ કોન્ટ્રાસેપ્ટિવ

૩. માર્વેલ માર્વેલ કોમિક્સ, માર્વેલ ડિટર્જન્ટ

૪. સૂર્ય, સૂર્ય, તેલ, દીવડીઓ અને બલ્બ, તમાકુ સુરજ

૫. મેટ્રો મેટ્રો શૂઝ, દિલ્હી મેટ્રો, મેટ્રો વૉક મોલ્સ

૬. મારુતિ ઓઈલ, કાર્સ

૭. તાજ હોટેલ્સ (તાજ હોટેલ્સ), યા (વાહ! તાજ)

૮. સિટી સિટી બેંક, સિટી મોલ

૯. મસ્ટેંગ મોટેલ, કાર્સ, ટ્રેલર્સ

૩૦. અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે ‘ઈનાડુ’ તે તેલુગુ ભાષામાં વપરાતો સામાન્ય શબ્દ છે. આ બાબત રેકૉર્ડ પરના પુરાવાથી સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થઈ ચૂકી છે.

૩૧. તેમણે વાદીના કાનૂની અધિકારી, પી.ડબ્લ્યુ.૧ જગન્નાધરાવના નિવેદનનો ઉલ્લેખ કર્યો, જેમણે જણાવ્યું છે કે ‘ઈનાડુ’ શબ્દનો શાબ્દિક અર્થ ‘આજે’ થાય છે.

૩૨. પી.ડબ્લ્યુ.૨, એન. સ્વામી, કલાકારના જુબાની અનુસાર, ‘ઈનાડુ’ શબ્દનો અર્થ ‘આજે’ થાય છે.

૩૩. અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વકીલે પીડબલ્યુપ, આર. કુમારસ્વામી, એડવોકેટના નિવેદનનો ઉલ્લેખ કર્યો, જેમણે જણાવ્યું છે કે ‘ઈનાડુ’ શબ્દનો શાબ્દિક અર્થ ‘આજે’ થાય છે.

૩૪. વિદ્વાન વકીલે અત્રેના અપીલકર્તા પી.ડબ્લ્યુ.૬, ટી.વી. વેણુગોપાલની સાક્ષીનો ઉલ્લેખ કર્યો. તેણે જણાવ્યું છે કે ‘ઈનાડુ’ શબ્દ ખાસ કરીને ‘દૈનિક’ પ્રાર્થના માટે આપવામાં આવ્યો હતો.

૩૫. અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે 'ઈનાડુ' શબ્દનો શાબ્દિક અર્થ "આજે" અથવા "આ દિવસ" એવો થાય છે અને તેથી તે કોઈ કલ્પિત શબ્દ નથી, પરંતુ સામાન્ય વપરાશમાં ઉપયોગમાં લેવાતો સર્વસાધારણ/વર્ણનાત્મક શબ્દ છે. આ બાબત આગળ એ હકીકતથી પણ સાબિત થાય છે કે 'ઈનાડુ' શબ્દનો વિવિધ ઉત્પાદનો માટે અનેક પક્ષકારોએ ઉપયોગ કર્યો છે, જેમાં નીચેના સમાવિષ્ટ છે :-

'ઈનાડુ' હળદરનો ભૂકો – લિપિ પણ સમાન છે

'ઈનાડુ' સહકારી બેંક

'ઈનાડુ' દીવાસળીની કાડીઓ – અક્ષરલિપિ પણ એ જ છે

'ઈનાડુ' રમવાના પત્તા

'ઈનાડુ' આયુર્વેદિક સ્નાન સાબુ

'ઈનાડુ' ડ્રેસેસ

'ઈનાડુ' મરચાં પાઉડર – લિપિ પણ એકસરખી છે

'ઈનાડુ' ધોવાના પાઉડર

'ઈનાડુ' કોફી – લિપિ પણ સમાન છે

'ઈનાડુ' તેલુગુ ફીચર ફિલ્મ

‘ઈનાડુ’ તમાકુ – એ જ લિપિ

‘ઈનાડુ’ હોટેલ

‘ઈનાડુ’ માર્બલ એસ્ટેટ

‘ઈનાડુ’ ફીચર ફિલ્મ (યુટિવી પ્રોડક્શન દ્વારા નિર્મિત ઉક્ત ફિલ્મમાં પ્રતિવાદી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલ તે જ લિપિમાં ‘ઈનાડુ’ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે – (હકીકતમાં, આ વિશિષ્ટ ફિલ્મનો સમીક્ષા માટે પ્રતિવાદીના પોતાના ૧૫.૮.૦૯ તથા ૨૭.૮.૦૯ તારીખના અખબારમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે અને તેની નકલો જોડવામાં આવી છે. આ ફિલ્મના સંગીત પ્રકાશનનો પણ પ્રતિવાદીઓના ૧૪.૯.૦૯ તારીખના અખબારમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ ફિલ્મમાં ‘ઈનાડુ’ શબ્દ ધરાવતા ઓછામાં ઓછા ૨ ગીતો છે. ફિલ્મના ગીતોમાંનું એક “ઈનાડુ ઇસમરમ” કહેવાય છે, જેનો અર્થ “આ દિવસ, આ યુદ્ધ” થાય છે.

એક પ્રસિદ્ધ કન્નડ ગીત – એનાડુ કન્નડ, એનેરુ કન્નડ (આ દિવસ કન્નડ છે, આ પાણી કન્નડ છે).

૩૬. અપીલકર્તાએ રજૂ કર્યું કે તે સ્પષ્ટ છે કે ‘ઈનાડુ’ એવો શબ્દ છે, જે સામાન્ય તેલુગુ ભાષામાં તેમજ કન્નડમાં વપરાય છે અને તે જ બાબત પ્રતિવાદી કંપનીએ પોતે પણ સ્વીકારી છે, જે પ્રતિવાદી

કંપનીના અખબારમાં ફિલ્મને અપાયેલી વ્યાપક પ્રસિદ્ધિ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.

૩૭. અપીલકર્તાએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે પ્રતિવાદી કંપનીએ 'ઈનાડુ' એક પ્રતિષ્ઠિત અને વિશિષ્ટ ચિહ્ન છે એવો આક્ષેપ કરવા માટે જેના પર આધાર મૂક્યો છે તે પુરાવા ૨૩.૩.૧૦ના રોજ દલીલો દરમિયાન આ અદાલત સમક્ષ સોંપવામાં આવેલા દસ્તાવેજોના સંકલનરૂપ છે. 'ઈનાડુ' ઘરઘરનું નામ છે તે દર્શાવવા માટે ૧૩.૪.૦૯ના રોજ છાપવામાં આવેલ વિકિપીડિયાનો એક અંશ પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. હકીકતમાં, પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા સંલગ્ન કરાયેલા અન્ય બધા ઇન્ટરનેટ પ્રિન્ટ-આઉટ્સ પણ સ્વયં વિકિપીડિયા પર આધારિત છે. અપીલકર્તાની રજૂઆત એવી છે કે હવે કાનૂની દૃષ્ટિએ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે આ સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે વિકિપીડિયાનું અદાલતી કાર્યવાહીમાં કોઈ પુરાવાકીય મૂલ્ય નથી. આવું જ યુ.એસ. ફેડરલ કલેમ્સ અદાલતે ટેલર મેરી કેમ્પબેલ વિ. સેક્રેટરી ઓફ હેલ્થ એન્ડ હ્યુમન સર્વિસિસ ૬૯ ફેડ. કલે. ૭૭૫ (૨૦૦૬) માં અને યુ.એસ. અપીલ અદાલતે લેમિલેમ બડાસા વિ. માઈકલ બી. મુકાસી ૫૪૦ એફ.૩ડી ૯૦૯ માં ઠરાવ્યું છે. વિકિપીડિયાના પુરાવા સામે, નોંધ પરનો વાસ્તવિક પુરાવો નીચે મુજબ દર્શાવે છે:—

ક) 'ઈનાડુ' નો તેલુગુ ભાષામાં એક નિશ્ચિત અર્થ છે અને કન્નડ ભાષામાં પણ તેનો અર્થ છે તથા સંભવતઃ મલયાલમમાં પણ તેનો અર્થ છે;

બ) 'ઈનાડુ' નો ઉપયોગ પ્રતિવાદી કંપની તરફથી કોઈપણ પ્રકારના આક્ષેપ વિના (૨ એકતરફી પ્રતિબંધાજ્ઞાઓને બાદ કરતાં) અનેક પક્ષકારો દ્વારા તે જ લિપિમાં કરવામાં આવ્યો છે.

ક) 'ઈનાડુ' નો અર્થ "આજે" અથવા "આ દિવસ" થાય છે.

ડિ) પ્રતિવાદી કંપનીએ પોતે જ આ ચિહ્નનો તૃતીય પક્ષ દ્વારા ઉપયોગ (ચુટીવી દ્વારા 'ઈનાડુ' ફીચર ફિલ્મ સહિત) સ્વીકારી લીધો છે.

ઈ) પ્રતિવાદી કંપનીની એ રજૂઆત કે આ અદાલતે હોસ દસ્તાવેજી પુરાવા અને સાક્ષ્યને અવગણવું જોઈએ અને તેના બદલે 'ઈનાડુ' ઘરઘરનું નામ છે તે સાબિત કરવા માટે વિકિપીડિયાના અંશો પર આધાર રાખવો જોઈએ, સ્વીકારવા યોગ્ય નથી.

૩૮. આ રીતે, 'ઈનાડુ' ને પ્રતિવાદી કંપની જે ભિન્નતા હોવાનો દાવો કરે છે તે ભિન્નતા પ્રાપ્ત નથી અને કોઈપણ સ્થિતિમાં આવી ભિન્નતા તમામ વર્ગોના માલ અને સેવાઓમાં વ્યાપતી નથી.

૩૯. પ્રતિવાદી કંપનીએ આ અદાલત સમક્ષ દલીલ કરી છે કે ચિહ્નનું વર્ણનાત્મક સ્વરૂપ અપીલકર્તાના માલના સંદર્ભમાં નક્કી કરવું પડે.

અપીલકર્તા મુજબ આ અભિગમ સંપૂર્ણપણે ભૂલભર્યો છે. ચિહ્નનું સ્વરૂપ નક્કી કરતી વખતે — નોંધણીના હેતુ માટે હોય કે પાસિંગ-ઓફ/ઉદ્ધનના હેતુ માટે — અદાલતે સૌપ્રથમ જે તપાસ કરવી જોઈએ તે એ છે કે અરજદાર/વાદીનું ચિહ્ન રચિત, મનસ્વી/સૂચક, વર્ણનાત્મક કે સામાન્ય છે કે નહીં. ચિહ્નનું સ્વરૂપ હંમેશા વાદી/અરજદારના માલના સંદર્ભમાં જ નક્કી કરવામાં આવે છે. ઉદાહરણ તરીકે, જો કોઈ વ્યક્તિ "એક્સ્ટ્રા સ્ટ્રોંગ" નામના વેપારચિહ્ન માટે અરજી કરે, તો વેપારચિહ્નના રજિસ્ટ્રારે તે તપાસવું પડે કે જે માલ માટે અરજી કરવામાં આવી છે, એટલે કે અરજદારના માલ માટે, તે ચિહ્ન વર્ણનાત્મક છે કે પ્રશસ્તિપૂર્ણ. આ તપાસ તે ચિહ્નના ઉપયોગનો વિરોધ કરનાર વ્યક્તિ પર નિર્ભર કરતી નથી. તેથી, ચિહ્નનું સ્વરૂપ અપીલકર્તાના માલના સ્વભાવથી નક્કી કરવું પડે એવું માનવું એ પ્રતિપાદનને ઊલટા ક્રમે રજૂ કરવું થાય છે.

૪૦. વર્તમાન કેસમાં, વાદી/પ્રતિવાદી કંપનીને એ બાબતની જાણ હતી કે 'ઈનાડુ' એક વર્ણનાત્મક ચિહ્ન છે અને આ જ કારણસર વાદપત્રમાં વાદી (પ્રતિવાદી) કંપનીએ પોતાના 'ઈનાડુ' ચિહ્ન અંગે દ્વિતીયક અર્થનો દાવો કર્યો છે. જો વાદીનો કેસ એ આધાર પર હોય કે 'ઈનાડુ' એક વિશિષ્ટ ચિહ્ન, એક સૂચક ચિહ્ન અને એક સુપ્રસિદ્ધ ચિહ્ન છે, તો પછી તેના ચિહ્ન માટે દ્વિતીયક અર્થનો દાવો કરવાની કોઈ જ

જરૂરિયાત ઊભી થતી નથી. દ્વિતીયક અર્થનો દાવો કરવો અને આ અદાલત દ્વારા તેની વિચારણા કરવી, તે માત્ર વર્ણનાત્મક ચિહ્નોના સંદર્ભમાં જ જરૂરી બને છે.

૪૧. પ્રતિવાદી કંપનીની દલીલ એવી છે કે ‘ઈનાડુ’ કોઈ સામાન્ય અથવા વર્ણનાત્મક ચિહ્ન નથી, પરંતુ સૂચક ચિહ્ન છે. સામાન્ય, વર્ણનાત્મક અથવા સૂચક તરીકે વર્ગીકરણ વચ્ચેનો તફાવત નીચે મુજબ છે:—

સામાન્ય પ્રકારનું ચિહ્ન કદી પણ વેપારચિહ્ન બની શકતું નથી

વર્ણનાત્મક ચિહ્ન જો દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો હોય તો તે વ્યાપારચિહ્ન બની શકે છે

સૂચક ચિહ્ન મૂળભૂત રીતે વિશિષ્ટ હોય છે

૪૨. સૂચક ચિહ્નો અને વર્ણનાત્મક ચિહ્નો વચ્ચેની રેખા અત્યંત પાતળી છે. મેકકાર્થી સહિત વિવિધ વ્યાખ્યાઓમાં એ નક્કી કરવા માટે કે કોઈ ચિહ્ન વર્ણનાત્મક છે કે સૂચક, “કલ્પના કસોટી” નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. જ્યારે આ કસોટી “ઈનાડુ” નામના અખબાર માટેના ચિહ્ન પર લાગુ કરવામાં આવે છે, ત્યારે સ્પષ્ટ થાય છે કે તે સ્વભાવથી વર્ણનાત્મક છે, કારણ કે તેનો અર્થ “આજે” એવો થાય છે, એટલે કે આજના દિવસ માટેના સમાચાર. તેમાં જરા પણ કલ્પનાની જરૂર પડતી નથી. તેથી, કલ્પના કસોટીમાં જો ચિહ્ન

ઉત્પાદનની કોઈ લાક્ષણિકતા વર્ણવે છે, તો “ઈનાડુ” અખબારના કિસ્સામાં તે અખબારની લાક્ષણિકતા, એટલે કે આજના સમાચાર, દર્શાવે છે. તેથી “ઈનાડુ” એવો અભિવ્યક્તિપ્રયોગ બને છે, જે તાત્કાલિક રીતે અખબારનું વર્ણન કરે છે. હકીકતમાં, તેની અગરબત્તીઓના સંદર્ભમાં “ઈનાડુ” સંપૂર્ણપણે મનસ્વી શબ્દ ગણાય. જોકે, અખબારોના સંદર્ભમાં, આ એક વર્ણનાત્મક શબ્દ છે.

૪૩. અપીલકર્તાએ ૨જૂ કર્યું કે ટ્રેડમાર્ક નિયમોમાં ૪થી અનુસૂચિનો સમાવેશ કરવાનો સમગ્ર હેતુ એવો છે કે જે હેતુ માટે ચિહ્નોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તે જ માલ અને સેવાઓ માટે તેમનું નોંધણીકરણ થવું જોઈએ. ચિહ્નો બિનઉપયોગ ૧૯૫૮ના અધિનિયમની કલમ ૪૬ હેઠળ સુધારાને આહ્વાન કરે છે. તેથી, ટ્રેડમાર્કનો સમગ્ર હેતુ કોઈ નિશ્ચિત વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા ને કોઈ નિશ્ચિત શ્રેણીના માલ અથવા નિશ્ચિત શ્રેણીની સેવાઓ સંબંધે કોઈ ચિહ્ન પર એકાધિકાર આપવાનો છે. માત્ર અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં જ કોઈ ચિહ્ને તમામ ઉત્પાદન શ્રેણીઓમાં રક્ષણ આપવામાં આવે છે. જો આવી સ્થિતિ ન હોત, તો પછી જે કોઈ ટ્રેડમાર્ક માલિકના ચિહ્ને કોઈ મર્યાદિત ક્ષેત્રમાં અને વિશિષ્ટ માલ/સેવાઓ માટે પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત હોય, તે તમામ ૪૨ શ્રેણીના માલ અને સેવાઓ સંબંધે તે ચિહ્ન પર એકાધિકારનો દાવો કરી શકત. આ ક્યારેય વિધાનમંડળની મનશા રહી શકે નહીં. સુપ્રસિદ્ધ

એવા ચિહ્નો માટેના માપદંડો નક્કી કરતી વેળાએ પણ વિધાનમંડળે આવા સુપ્રસિદ્ધ ચિહ્નોની પ્રતિષ્ઠાનો વિચાર જાહેરના વર્ગ, સંબંધિત ભૂગોળીય વિસ્તાર વગેરે જેવા પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખીને કરવો યોગ્ય માન્યો છે. તેથી, દરેક ટ્રેડમાર્કને તમામ શ્રેણીઓમાં રક્ષણ મેળવવાનો હક નથી, કારણ કે દરેક ટ્રેડમાર્ક આપોઆપ "સુપ્રસિદ્ધ ચિહ્ન" બની જતો નથી. જો આપું ન હોય, તો એક સમય એવો આવી જાય કે મોટાભાગના શબ્દો ઉત્પાદન અને સેવાઓના ક્ષેત્રોમાં એકાધિકૃત થઈ જાય, જે ટ્રેડમાર્કના કાયદા પાછળની મનશા સાથે સુસંગત ન રહે.

૪૪. પ્રતિષ્ઠા ધરાવતા દરેક ચિહ્નને સુવિખ્યાત ચિહ્ન તરીકે નિર્ધારિત કરી શકાય નહીં, કારણ કે માત્ર પ્રતિષ્ઠા સ્વતંત્ર રીતે તે ચિહ્નને સુવિખ્યાત ચિહ્નના દરજ્જા સુધી ઉન્નત કરતી નથી. કોઈ ચિહ્નની પ્રતિષ્ઠા કોઈ નિશ્ચિત પ્રદેશ સુધી, માલસામાન અથવા સેવાઓની કોઈ નિશ્ચિત શ્રેણી સુધી, વસ્તીની કોઈ નિશ્ચિત વર્ગ સુધી, જનતાના કોઈ નિશ્ચિત ભાષાકીય વર્ગ સુધી વગેરે મર્યાદિત હોઈ શકે છે.

૪૫. અપીલકર્તાએ રજૂ કર્યું કે જેમના મોટાભાગના કેસોમાં સંપૂર્ણ સંરક્ષણ મંજૂર કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં તેને વાદી જે માલ અને સેવાઓમાં વ્યવહાર કરે છે તેનાથી આગળ વધારીને લાગુ કરવામાં આવ્યું છે, તેમાં તે ચિહ્ન અથવા નામ અત્યંત વિશિષ્ટ ચિહ્ન રહ્યું છે.

તેમણે તો તે ચિહ્ન ગઢ્યું છે, અથવા તેવા ચિહ્નો અપનાવ્યા છે જે અટક પરથી ઉતરી આવ્યા હોય, અથવા તેવા ચિહ્નો ઉત્પાદનોની વિવિધ શ્રેણીઓમાં વપરાતા હોય. પ્રતિવાદીના ઉત્પાદનોને વાદી તરફથી ઉત્પન્ન થતા અન્ય ઉત્પાદનો સાથે ભ્રમિત થવાની શક્યતા હોઈ શકે, પરંતુ ઉક્ત ચિહ્ન/નામ સંબંધે વાદી એક કરતાં વધુ ઉત્પાદનો અથવા સેવાઓમાં વ્યવહાર કરતો હોવો આવશ્યક છે.

૪૬. વર્તમાન મામલામાં, નોંધ પરનું પુરાવું આ સ્થાપિત કરે છે કે વાદી/પ્રતિવાદી કંપનીએ અખબારો માટે માત્ર 'ઈનાડુ' ચિહ્નનો જ વ્યવહાર કર્યો છે. ટેલિવિઝન ચેનલ ઈટીવી તરીકે ઓળખાય છે, જેમાં તેના માટે 'ઈનાડુ' શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો નથી. પુરાવો સ્વયં જ આ જ બાબત સ્થાપિત કરે છે. વધુમાં, નીચેની બાબત નોંધપાત્ર છે કે:

એવો એકપણ દસ્તાવેજ નથી જે દર્શાવે કે પ્રતિવાદી કંપનીનો ઉલ્લેખ 'ઈનાડુ' માર્ગદર્શીના માલ તરીકે કરવામાં આવ્યો છે;

પ્રિયા પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા ઉત્પાદિત અથાણાંનું પણ એક ચિહ્ન છે;

સ્થાનિક બજારમાં 'ઈનાડુ' અથાણાં (જો હોય તો) ઉપલબ્ધ નથી;

ઈટીવી એ 'ઈનાડુ' ટેલિવિઝનનું સંક્ષિપ્ત નામ છે;

પ્રતિવાદી કંપની અગરબત્તીઓનું ઉત્પાદન કરતી નથી;

કે 'ઈનાડુ' નો ઉપયોગ તેના શબ્દશઃ અર્થને "આજે" તરીકે વ્યક્ત કરવા માટે કરવામાં આવ્યો છે.

૪૭. અપીલકર્તાએ રજૂ કર્યું કે વાદીના મુખ્ય સાક્ષી પાસેથી પ્રગટ થતી આ સાક્ષ્યની પૃષ્ઠભૂમિમાં, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે 'ઈનાડુ' કોઈ વિશિષ્ટ ચિહ્ન નથી. હકીકતમાં તે વર્ણનાત્મક ચિહ્ન છે. વધુમાં વધુ, માત્ર અખબારો અંગે અને તેનાથી વધુ નહીં, તેના પક્ષમાં દ્વિતીયક અર્થ ઉપજી શકે. જે વર્ણનાત્મક શબ્દોનો ઉપયોગ માત્ર એક જ વર્ગની માલસામાન માટે થયો હોય, તેઓ સર્વત્ર રક્ષણનો દાવો કરી શકતા નથી. 'ઈનાડુ' વોલ્વો અથવા કિર્લોસ્કર અથવા હેરોડ્ઝ અથવા બેન્ઝ જેવું નથી.

૪૮. 'ઈનાડુ' શેલ, સેફગાર્ડ, ફ્લેક્સગ્રિપ, ઇમ્પિરિયલ, સ્કાયલાઈન અને ફાઈનાન્શિયલ ટાઈમ્સ, હીટ પિલર, વન ડે ડ્રાયકલીનર્સ, ઇન્સ્ટિટ્યુટ, કેશ નિખાર, વિપ ટોપિંગ્સ જેવા ચિહ્નોની શ્રેણીમાં આવશે. આ બધા શબ્દોને સર્વત્ર રક્ષણ આપવામાં આવ્યું નથી.

૪૯. પ્રતિવાદી કંપનીએ આ અદાલત સમક્ષ દલીલ કરી છે કે પ્રતિવાદી દ્વારા સમાન લિપિનો ઉપયોગ થતો હોવાને ધ્યાનમાં લેતાં અપીલકર્તા દ્વારા અપનાવેલ ચિહ્ન અપ્રામાણિક છે. અપીલકર્તા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી લિપિ તેલુગુ ભાષાની પ્રમાણભૂત બ્લોક લિપિ છે. 'ઈનાડુ' ચિહ્નના તૃતીય પક્ષ દ્વારા થયેલા સર્વ ઉપયોગના

અવલોકનથી સ્પષ્ટ થાય છે કે લગભગ દરેક પક્ષ એ જ લિપિનો ઉપયોગ કરે છે. તેથી, કારણ કે આ લિપિ તેલુગુ ભાષામાં સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાય છે, તેનો સ્વીકાર અપ્રામાણિક ગણાવી શકાય નહીં. ૨૦૦૯ માં પ્રકાશિત થયેલ ફીચર ફિલ્મે પણ એ જ લિપિનો ઉપયોગ કર્યો હતો. 'ઈનાડુ' ચિહ્ન અથવા 'ઈનાડુ' લિપિના સ્વીકારમાં કોઈ અસત્યનિષ્ઠા નથી. અપીલકર્તાએ કૉપિરાઈટ અધિનિયમ હેઠળ નિર્ધારિત કરાયેલ શોધ માટે અરજી કરવાની પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરી હતી. અપીલકર્તાએ કૉપિરાઈટ અધિનિયમની કલમ ૪૫ અને ટ્રેડ માર્ક નિયમો, ૧૯૫૯ ના નિયમ ૨૪(૩) અનુસાર કોઈ-આપત્તિ ન હોવાનો પ્રમાણપત્ર મેળવ્યો હતો.

૫૦. 'ઈનાડુ' ચિહ્નનો અર્થ દૈનિક અથવા આજે એવો થાય છે; અપીલકર્તાએ તેને સદભાવપૂર્વક અગરબત્તીના દૈનિક ઉપયોગને સૂચવવા માટે અપનાવ્યો હતો, જે વાસ્તવમાં પૂજા કરતા વ્યક્તિઓ દ્વારા દૈનિક ધોરણે ઉપયોગમાં લેવાય છે. તેથી, અપીલકર્તા પાસે તેના અપનાવા માટે માન્ય અને સ્વીકાર્ય સ્પષ્ટીકરણ છે. રજૂ કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાના માલ માટે તે એક મનસ્વી ચિહ્ન છે.

૫૧. અપીલકર્તાએ રજૂઆત કરી કે અપીલકર્તાની ગુડવિલ સ્થાપિત કરવા માટે, પ્રતિવાદી કંપનીથી પોતાની અલગ ઓળખ સ્પષ્ટ થાય અને સ્ત્રોત અંગે કોઈ ગેરસમજ ન રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા હેતુથી,

અપીલકર્તા લિપિમાં ફેરફાર કરવા તેમજ "આશિકા" શબ્દને પૂર્વપ્રત્યયરૂપે ઉમેરવા માટે તૈયાર અને ઇચ્છુક છે.

પર. અપીલકર્તાએ રજૂ કર્યું કે જ્યાં સુધી ઉત્પાદન પ્રતિવાદી કંપનીના ઉત્પાદનથી ભિન્ન ઓળખી શકાય તેવું છે, ત્યાં સુધી અપીલકર્તા પ્રાર્થના કરે છે કે મનાઈદુકમમાં ફેરફાર કરવામાં આવવો જોઈએ અને અપીલકર્તાને આ અદાલત સમક્ષ ઉપયોગ માટે પ્રસ્તાવિત કરેલા કાર્ટનને અપનાવવાની પરવાનગી આપવી જોઈએ. એ વાત ખોટી છે કે વેપાર ચિહ્નના નોંધણી માટેનો અરજપત્ર નોટિસ જારી થયા પછી કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાએ રજૂ કર્યું કે પ્રતિવાદી કંપની સદ્ભાવપૂર્ણ વર્તન સ્થાપિત કરવામાં સમર્થ રહી નથી. આ નીચેના તથ્યોથી સ્થાપિત થાય છે:—

અપીલકર્તાના મુજબ, 'ઈનાડુ' ચિહ્નનો સામાન્ય ઉપયોગ થવા દેવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે પ્રતિવાદી કંપનીએ 'ઈનાડુ' ચિહ્નનો ઉપયોગ કરતા તમામ લોકો સામે કાર્યવાહી કરી નહોતી.

બિ. પ્રતિવાદી કંપનીના જણાવ્યા મુજબ, અપીલકર્તાએ ૧૯૯૫માં અપીલકર્તાને સાવચેતીની નોટિસ મોકલવામાં આવ્યા પછી આ ચિહ્નનો ઉપયોગ બંધ કર્યો હતો અને ત્યારબાદ ૧૯૯૯માં તેનો ઉપયોગ ફરી શરૂ કર્યો હતો. ૧૯૯૫માં પ્રતિવાદી કંપનીએ ફરિયાદને કૉપિરાઈટ સુધી મર્યાદિત રાખતી નોટિસ આપી હતી. ફરિયાદ

ડિસ્ક્લેમર સુધી મર્યાદિત રાખવામાં આવી હતી. ૧૯૯૫ પછી, જ્યારે અપીલકર્તાનું વેચાણ બે કરોડના વેચાણથી વધીને અંદાજે દસ કરોડના વેચાણ સુધી પહોંચવા લાગ્યું, ત્યારે પ્રતિવાદી કંપનીએ દાવાપત્રમાં ખોટી રજૂઆતના આધારે દાવો દાખલ કર્યો અને એકપક્ષીય મનાઈદુકમ મેળવ્યો.

૫૩. અપીલકર્તાએ રજૂ કર્યું કે આ બાબતમાં ન્યાયનિર્ણયો સ્પષ્ટ છે કે સ્ત્રોત અંગેની ગૂંચવણ માત્ર ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે સ્ત્રોત સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવામાં આવ્યો ન હોય. વિવાદિત કાર્ટનમાં અપીલકર્તાએ 'ઈનાડુ' શબ્દ સાથે અગરબત્તી શબ્દનો ઉપયોગ કર્યો છે. જોકે, આશિકાનું ઈનાડુ પ્રતિવાદી કંપનીથી પોતાને સંપૂર્ણપણે અલગ ઓળખ આપે છે. અપીલકર્તા દ્વારા અપનાવવા માટે પ્રસ્તાવિત કાર્ટન એવું છે કે જેથી કોઈપણ પ્રકારની, અતિ દૂરની પણ, ગૂંચવણ થવાની શક્યતા સંપૂર્ણપણે દૂર થઈ જાય.

૫૪. શ્રી આર.એ. સુન્દરમ, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે પ્રતિવાદી કંપનીની તરફેથી દલીલ કરી. તેમણે રજૂ કર્યું કે 'ઈનાડુ' એ "આજે" એવો અર્થ દર્શાવતો સામાન્ય તેલુગુ શબ્દ નથી અને તે સામાન્ય શબ્દ પણ નથી. તેમણે રજૂ કર્યું કે 'ઈનાડુ' એ દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો છે અને તે સંદર્ભમાં નીચલી અદાલતના નિષ્કર્ષોનો ઉલ્લેખ કરી તેના પર આધાર રાખ્યો. તેમણે રજૂ કર્યું કે અપીલકર્તા એ નોંધ લેવામાં નિષ્ફળ ગયો કે

‘ઈનાડુ’ સમૂહ અન્ય બાબતો ઉપરાંત એક સમાચારપત્રનો પ્રકાશક છે, જે ભારતભરમાં પ્રસરી રહેલા પ્રાદેશિક દૈનિકોમાં બીજા ક્રમે સૌથી મોટો છે અને આંધ્ર પ્રદેશમાં સૌથી મોટો છે.

પપ. શ્રી સુંદરમે રજૂ કર્યું કે અપીલકર્તા બેંગલોર સ્થિત કંપની છે, જેણે બેંગલોરમાં "આશિકા" નામ હેઠળ પોતાના ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન શરૂ કર્યું હતું અને ૧૯૯૫માં આંધ્ર પ્રદેશમાં પોતાના ઉત્પાદનોનું વેચાણ શરૂ કર્યું હતું. અપીલકર્તાએ પોતાની અગરબત્તીઓ માટે ‘ઈનાડુ’ નામનો ઉપયોગ શરૂ કર્યો હતો અને નામ લખવાની એ જ કલાત્મક લિપિ, ફોન્ટ અને પદ્ધતિનો ઉપયોગ કર્યો હતો, જે કોઈ સંયોગ હોઈ શકે તેમ નથી. અપીલકર્તા કર્ણાટકની કંપની છે અને ‘ઈનાડુ’ નામ અપનાવ્યા પછી તેના અગરબત્તીના ઉત્પાદનના વેચાણમાં ૯૦% હિસ્સો નોંધાયો હતો. અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં ‘ઈનાડુ’ શબ્દનો ઉપયોગ કરવાની મનાઈ કરવામાં આવ્યા પછી, તેણે દ્વિતીયક અર્થઆશિકા" નામ હેઠળ ઉત્પાદનનું વેચાણ ચાલુ રાખ્યું હોવા છતાં, તેના વેચાણમાં ૧૦ ગણો ઘટાડો થયો. અપીલકર્તાએ અગરબત્તીના ઉત્પાદક હોવાની હકીકતને ઓછી બતાવવાનો પ્રયાસ કર્યો, કારણ કે તે સમજણ બહાર છે કે તેમણે ‘ઈનાડુ’ નામની નોંધણી માત્ર અગરબત્તીઓ માટે જ નહીં, પરંતુ ટ્રેડ માર્ક્સ અધિનિયમના ૩૪ જેટલા વર્ગોમાં એવા માલ માટે પણ શા માટે માંગેલી, જે તેઓ બનાવતા પણ

નથી અથવા બનાવવાનો તેમનો કોઈ ઈરાદો પણ નથી; આ બાબત પોતે જ દર્શાવે છે કે તેમની મનશા પ્રતિવાદી કંપનીના ઘેર-ઘેર જાણીતું નામ, સદભાવના અને પ્રતિષ્ઠાના આધારે વેપાર કરવાની હતી. પ્રતિવાદી કંપનીના જણાવ્યા મુજબ, આ બધી હકીકતો સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે 'ઈનાડુ' નામનો સ્વીકાર કોઈ રીતે નિર્દોષ નહોતો, પરંતુ તેનો હેતુ પ્રતિવાદી કંપનીની સદભાવના અને પ્રતિષ્ઠાનો લાભ ઉપાડવાનો અને તેમાંથી ફાયદો મેળવવાનો હતો, જે અતિ પ્રભાવશાળી છે.

૫૬. શ્રી સુંદરમે રજૂ કર્યું કે મૂળભૂત આંતરિક તર્કદોષ એ છે કે કારણ કે અખબારના વાચકો તો આખરે સાક્ષર હોય છે અને તેથી તેઓ સમજી શકશે કે અગરબત્તીઓ “આશિકા ઈનાડુ” નામે છે અથવા તે ભિન્ન સ્ત્રોતમાંથી આવે છે; પરંતુ આ દલીલ સંપૂર્ણપણે એ વાત અવગણે છે કે અમારી ચિંતા અખબારના ખરીદનારની નહીં પરંતુ અગરબત્તીના ખરીદનારની છે. જે ગુડવિલ પરથી લાભ ઉઠાવવાનો પ્રયત્ન થાય છે તે “ઈનાડુ” નામની છે, અને તેનો ઉપયોગ અપીલકર્તા અગરબત્તીઓ વેચવા માટે કરી રહ્યો છે; અને આમ ભ્રમિત થનાર વ્યક્તિ અખબારનો ખરીદનાર નથી, પરંતુ અગરબત્તીઓનો ખરીદનાર છે. અગરબત્તીના બધા ખરીદદારો નિરક્ષર લોકો છે એવું કહેવું પોતે જ એક મૂળભૂત તર્કદોષ છે, કારણ કે અગરબત્તીના ખરીદદારો સમાજના સર્વ

વર્ગોમાંથી આવતા હોય છે. તેથી, સમગ્ર રજૂઆત આ મૂળભૂત હકીકતને અવગણે છે કે અગરબત્તીઓનો ખરીદનાર એ માનવામાં ભ્રમિત થઈ શકે કે ઉક્ત અગરબત્તીઓ પણ “ઈનાડુ” ગૃહમાંથી આવે છે અને તેથી ઉત્પાદનના સ્ત્રોત અંગે તે ભ્રમિત થાય; અને પ્રતિવાદી કંપનીની ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠા પરથી આ રીતે લાભ ઉપાડવો કાયદાની દૃષ્ટિએ સ્વીકાર્ય નથી.

૫૭. અપીલકર્તાની આ દલીલના પ્રત્યુત્તરમાં કે ‘ઈનાડુ’ માત્ર અખબાર સાથે જ સંબંધિત હોવાથી ઘરઘરનું નામ નથી, પ્રતિવાદી કંપનીએ આપેલો જવાબ સંપૂર્ણ ભ્રાંતિપૂર્ણ છે, કારણ કે સમૂહ “ઈનાડુ માર્ગદર્શી ગ્રુપ” તરીકે ઓળખાય છે અને વિવિધ પ્રકાશનોમાં ‘ઈનાડુ’નો અર્થ પ્રતિવાદી કંપનીના સમૂહ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, તેણે આ બાબત પણ અવગણી છે કે વાસ્તવમાં ‘ઈનાડુ’ના વ્યવસાયિક નામ હેઠળ પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા વિવિધ ઉત્પાદનોનું પણ ઉત્પાદન અને વેચાણ કરવામાં આવે છે. આ ઉલ્લેખ કરવો પણ સંબંધિત છે કે ‘ઈનાડુ’ ટીવી ચેનલ (ઈટીવી તરીકે પણ જાણીતી) અત્યંત લોકપ્રિય ચેનલોમાંથી એક છે અને તેથી ‘ઈનાડુ’ શબ્દ પ્રતિવાદી કંપનીના સમૂહ સાથે સંપૂર્ણપણે સંકળાઈ ગયો છે અને હકીકતમાં ઘરઘરનું નામ બની ગયો છે. તેમણે નીચલી અદાલત, વડી અદાલત તથા વિશ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના નિષ્કર્ષોનો ઉલ્લેખ કરીને રજૂ કર્યું છે કે આવા

નિષ્કર્ષો અસંગત નથી જેથી સંવિધાનની કલમ ૧૩૬ હેઠળ હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી બને.

૫૮. શ્રી સુંદરમે રજૂ કર્યું કે ‘ઈનાડુ’ કોઈ સામાન્ય નામ નથી, પરંતુ હકીકતમાં આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યની બહાર તે એક ‘ફેન્સી’ નામ ગણાશે અને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યની અંદર પણ તે એવો નામ છે જે સામાન્ય પ્રચલનમાં નથી, અને તેથી તે ‘ફેન્સી’ નામ ગણાશે. કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં, ‘ઈનાડુ’ શબ્દના ટ્રેડ માર્ક સંબંધિત અર્થમાં સામાન્ય નથી, કારણ કે તે ઉત્પાદનના નામનો જ ઉપયોગ નથી. ટ્રેડ માર્ક કાનૂન માટે ‘સામાન્ય’નો અર્થ એવો છે કે જ્યારે તમે કેકને કેક કહો અથવા જૂતાને જૂતા કહો. જ્યારે જૂતાને કેક કહેવામાં આવે અથવા કેકને જૂતું કહેવામાં આવે, ત્યારે તે ન તો વર્ણનાત્મક ગણાય અને ન તો સામાન્ય. તેના વિરુદ્ધ, તે ‘ફેન્સી’ ગણાય છે. તેથી, પ્રતિવાદી કંપનીના કોઈપણ ઉત્પાદનો માટે ‘ઈનાડુ’ નામ કદીપણ સામાન્ય નામ ગણાશે નહીં. અપીલકર્તા આ બાબત અવગણે છે કે નામ સામાન્ય હોવાનું તેની ફરિયાદ માત્ર ત્યારે જ ઊભી થઈ શકે જ્યારે ઉત્પાદન માટે સામાન્ય અથવા વર્ણનાત્મક નામનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય. કોઈપણ પક્ષનો એવો મામલો નથી કે ‘ઈનાડુ’ અગરબત્તીનું વર્ણનાત્મક નામ છે.

૫૯. તમામ કેસો, અર્થાત્, ન્યુસીક, ઓવનચિપ્સ, માલ્ટેડમિલ્ક, શ્રેડેડ વ્હીટ વગેરે એવા કેસો હતા જેમાં અપીલકર્તા તેવા નામ પર એકાધિકાર ઈચ્છતો હતો જે તેમના ઉત્પાદનું વર્ણનાત્મક હતું અને સમાન ઉત્પાદનનું ઉત્પાદન કરતી પ્રતિવાદી કંપનીએ એ આધાર પર તે એકાધિકારનો વિરોધ કર્યો હતો કે તે નામ સંબંધિત ઉત્પાદનું વર્ણનાત્મક હતું. આ કેસમાં, ચુકાદાઓના પ્રયોગ માટે, નીચેનું ઉદ્ભવવું આવશ્યક છે:—

અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદી કંપની એક જ નામવાળા ઉત્પાદનમાં વ્યવહાર કરતા છે એવી બાબત નથી.

શું 'ઈનાડુ' શબ્દ પ્રતિવાદી કંપનીના ઉત્પાદન (અર્થાત્ અગર્ભતીઓ) નો વર્ણનાત્મક છે?— એવું નથી.

૬૦. શ્રી સુંદરમે પસિંગ ઓફ કાર્યવાહીની વ્યાપ્તિ સાથે સંબંધિત દલીલ કરતાં રજૂ કર્યું કે પસિંગ ઓફનો કાયદો એક ટૂંકા સામાન્ય નિવેદનમાં આ રીતે સંક્ષેપિત કરી શકાય છે – કોઈપણ વ્યક્તિ પોતાની વસ્તુઓ બીજી વ્યક્તિની વસ્તુઓ તરીકે ખપાવી શકતો નથી. વધુ વિશિષ્ટ રીતે કહીએ તો, તેને તે તત્વોના સંદર્ભમાં વ્યક્ત કરી શકાય છે, જેઓ આવી કાર્યવાહીમાં સફળ થવા માટે અપીલકર્તાએ સાબિત કરવાના હોય છે. આવા તત્વોની સંખ્યા ત્રણ છે.

અ)

તેણે એ સ્થાપિત કરવું આવશ્યક છે કે જે માલ અથવા સેવાઓ તે પુરા પાડે છે, તેમની સાથે સંકળાયેલી ગુડવિલ અથવા પ્રતિષ્ઠા ખરીદી કરતી જનતાના મનમાં તે ઓળખ દર્શાવતી 'બાહ્ય રજૂઆત' સાથેના સંબંધથી જોડાયેલી છે, ભલે તે માત્ર બ્રાન્ડ નામ અથવા વેપાર વર્ણનથી બનેલી હોય, અથવા લેબલિંગ કે પેકેજિંગની વ્યક્તિગત વિશેષતાઓથી બનેલી હોય, જેના હેઠળ તેના નિર્દિષ્ટ માલ અથવા સેવાઓ જનતાને પ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે, અને એવી રીતે કે તે બાહ્ય રજૂઆત જનતા દ્વારા વિશિષ્ટ રીતે અપીલકર્તાના માલ અથવા સેવાઓની અલગ ઓળખ તરીકે માન્ય થાય.

બી) તેને એ દર્શાવવું આવશ્યક છે કે પ્રતિવાદી કંપનીએ જનતા સમક્ષ એવું ખોટું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું છે (ભલે તે જાણપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હોય કે ન હોય) જેના પરિણામે જનતાને એવો વિશ્વાસ થયો છે અથવા થવાની સંભાવના છે કે તેના દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી માલવસ્તુઓ અથવા સેવાઓ અપીલકર્તાની માલવસ્તુઓ અથવા સેવાઓ છે અને આવી માલવસ્તુઓ અથવા સેવાઓનો સ્ત્રોત અપીલકર્તા છે, ભલે અપીલકર્તા આવા ઉત્પાદનો બનાવતો ન હોય.

ગ) તે દર્શાવવું આવશ્યક છે કે તે ગુક્તિમાન ભોગવે છે અથવા, કિંવચા ટાઈમેટ કાર્યવાહીમાં, અપીલકર્તા દ્વારા પ્રસ્તાવિત માલ અથવા સેવા

જે સ્ત્રોતમાંથી ઉપલબ્ધ થાય છે તે જ સ્ત્રોત પ્રતિવાદી કંપનીના માલ અથવા સેવાનો છે એવી પ્રતિવાદી કંપનીની ભ્રામક ખોટી રજૂઆતથી ઊભી થયેલી ખોટી માન્યતાના કારણે તેને નુકસાન થવાની શક્યતા છે.

ડી) વૈકલ્પિક રીતે, અપીલકર્તાએ આ દર્શાવવું આવશ્યક છે કે જાહેરમાં વર્ણન સંબંધિત ગેરસમજ અથવા ભ્રમ એવો છે કે તેઓ જે પ્રતિવાદી કંપનીનું ઉત્પાદન ખરીદી રહ્યા છે તેનો સ્ત્રોત અપીલકર્તા છે.

૬૧. વિદ્યમાન વકીલે રેક્રાવે એન્ડ કો. એન્ડ એનધર વિ./એસ. બેનહામ એન્ડ કો. એન્ડ એનધર ૧૮૯૫-૯૯ ઓલ ઈ.આર. ૧૩૩ ના સુપ્રસિદ્ધ કેસમાંથી નીચેનો ઉતારો આધારે રજૂ કર્યો, જે આ મુજબ છે:-

"ગ્લેનફિલ્ડ" નામ વાદી દ્વારા ઉત્પાદિત સ્ટાર્ચ સાથે સંકળાયેલું બની ગયું હતું, અને પ્રતિવાદીએ પોતાની ઉત્પાદન એકમ ગ્લેનફિલ્ડ ખાતે સ્થાપી હોવા છતાં, તેને પોતાના માલ સાથે એ શબ્દનો એવો ઉપયોગ કરવાથી રોકવામાં આવ્યો હતો કે જેથી છેતરપિંડી થવાની શક્યતા ઊભી થાય. જ્યાં કોઈ વેચાતી વસ્તુના નામ પહેલાં સ્થળનું નામ આવે છે, ત્યાં પ્રથમદ્રષ્ટિએ તેનો અર્થ એવો થાય છે કે તે તેનું ઉત્પાદન અથવા નિર્માણ થવાનું સ્થાન છે. તે વર્ણનાત્મક છે, મારા મત મુજબ,

એ જ અર્થમાં જેમ "કેમેલ હેર" તે સામગ્રીનું વર્ણનાત્મક સૂચક છે જેમાંથી વાદીનું બેલિંગ બનાવવામાં આવે છે. લોર્ડ વેસ્ટબરીએ નિર્દેશ કર્યો હતો કે "ગ્લેનફિલ્ડ" શબ્દ વેપારમાં તેના મૂળ અર્થથી ભિન્ન એવો દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો હતો, અને સ્ટાર્ચ શબ્દ સાથેના સંબંધમાં તેનો અર્થ એવો થવા માંડ્યો હતો કે તે વાદીના ઉત્પાદનનું સ્ટાર્ચ છે. હમણાં જ ઉલ્લેખિત મસ્સમ વિ. થોર્લીઝ કેટલ ફૂડ કો. કેસમાં, જેમ્સ એલ.જે.એ કહ્યું હતું:

પ્રતિવાદી વાસ્તવમાં ગ્લેનફિલ્ડ ખાતે સ્ટાર્ચનું ઉત્પાદન કરતો હતો, અને તે ત્યાં એ હેતુસર ગયો હતો કે તે એવું કહી શકે કે તે ગ્લેનફિલ્ડ ખાતે તેનું ઉત્પાદન કરી રહ્યો છે. હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સે એવું જણાવ્યું હતું કે તે હકીકત માત્ર કે તે ખરેખર ગ્લેનફિલ્ડ ખાતે પોતાનું ઉત્પાદન ચલાવી રહ્યો હતો અને તેથી તે અસત્ય કહી રહ્યો નહોતો, એટલા માત્રથી તેને તે પરિણામમાંથી મુક્તિ મળતી નથી કે તેની કાર્યવાહી ખરીદદારોના મનમાં એવો વિશ્વાસ પેદા કરવા માટે આશયપૂર્વક કરવામાં આવેલી અને તેવી અસર ઉત્પન્ન કરવા યોગ્ય હતી કે તેની વસ્તુ વાદીઓની વસ્તુ જ હતી.

૬૨. લોર્ડ્સ સભાએ એ નિરીક્ષણ કરવામાં ન્યાયસંગતતા દાખવી હતી કે ભ્રાંતિ એ હકીકતની અવગણનાના નિહિત છે કે કોઈ શબ્દ વેપારમાં તેના પ્રાથમિક અર્થથી ભિન્ન એવો દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કરી શકે છે,

અને જો તેનો ઉપયોગ એવા વ્યક્તિઓ સમક્ષ થાય કે જેઓ તે વેપાર સાથે સંકળાયેલા હોય અને તેને તેના દ્વિતીયક અર્થમાં સમજશે, તથા તે રીતે જ તેને સમજવાનો આશય પણ હોય, તો માત્ર એટલા કારણો કે તેના પ્રાથમિક અર્થમાં તે સાચો હોઈ શકે, તે અસત્ય નિવેદન રહેતું અટકતું નથી. કોઈ વ્યક્તિ એવી ભાષાનો ઉપયોગ કરે છે કે જે તેને વાંચનાર અથવા સાંભળનાર વ્યક્તિઓ સુધી કોઈ નિશ્ચિત કલ્પના પહોંચાડે, અને તે કલ્પના ખોટી હોય, તથા તેને આ સ્થિતિની જાણ પણ હોય અને એવો જ આશય પણ હોય, તો માત્ર એટલા માટે કે અન્ય એવા અર્થમાં, જે પહોંચાડવાનો નથી અને પહોંચાડવાનો આશય પણ નથી, તે સાચી હોય, તેને અસત્યના આક્ષેપમાંથી નિર્દોષ ઠેરવી શકાય નહીં. વર્તમાન મામલામાં જ્યુરીએ આ નિષ્કર્ષ આપ્યો છે કે તેવા નિષ્કર્ષને સમર્થન આપે તેવા પૂરતા પુરાવા હાજર હતા, કે “કેમેલ હેર” શબ્દોએ બેલિંગના સંદર્ભમાં વેપારમાં દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો હતો; કે બેલિંગનો વ્યવહાર કરનાર વ્યક્તિઓ સુધી તેનાથી એવો અર્થ પહોંચતો નહોતો કે તે ઊંટના વાળમાંથી બનાવવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ એવો અર્થ પહોંચતો હતો કે તે વાદીગણ દ્વારા ઉત્પાદિત બેલિંગ હતું. તેમણે વધુમાં આ પણ નિષ્કર્ષ આપ્યો છે કે પ્રતિવાદીગણે જેમ રીતે આ શબ્દોનો ઉપયોગ કર્યો હતો, તે રીતે તેનો ઉપયોગ કરવાથી ખરીદદારોને એવું માનવામાં દોરી જવામાં આવશે કે

તેઓ વાદીગણ દ્વારા ઉત્પાદિત માલ મેળવી રહ્યા છે, અને આથી તેઓને છેતરાશે તથા વાદીગણને નુકસાન પહોંચશે. પ્રાધિકૃત નિર્દેશો તેમજ સિદ્ધાંતના આધારે, અદાલતે વાદીગણને રાહત મંજૂર કરી હતી.

૬૩. શ્રી સુન્દરમએ રેકિટ એન્ડ કોલમન પ્રોડક્ટ્સ લિ. વિ. બોર્ડન ઈન્ક. અને અન્ય - ૧૯૯૦ (૧) ઓલ ઈ.આર. ૮૭૩ ઉપર પણ આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં અદાલતે પાર્સિંગ ઓફ અંગેના દાવા પર લાગુ પડતા સામાન્ય કાયદા પર વિચાર કર્યો હતો. તે કેસમાં અદાલતે આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:-

આવા પ્રકારની કાર્યવાહીનો મૂળભૂત આધારભૂત સિદ્ધાંત લોર્ડ લેંગડેલ એમ.આર. દ્વારા પેરી વિ./સ. ટ્રુફિટ (૧૮૪૨) ૬ બેવ. ૬૬ , ૭૩ માં ૧૮૪૨માં આ પ્રમાણે દર્શાવવામાં આવ્યો હતો: "કોઈ વ્યક્તિએ પોતાની જ માલવસ્તુઓને અન્ય વ્યક્તિની માલવસ્તુઓ હોવાનું બતાવવાનું કરીને વેચવી નહીં.....". તે મુજબ, આવું પરિણામ લાવવું ખોટું પ્રતિનિધિત્વ કાર્યવાહીયોગ્ય બને છે, કારણ કે તે વાદીમાં નિક્ષિપ્ત માલિકીના હકોમાં હસ્તક્ષેપ સમાવે છે. તેમ છતાં, સફળ પાર્સિંગ ઓફ કાર્યવાહી માટે પૂર્વશરત એ છે કે વાદીની માલવસ્તુઓએ બજારમાં પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી હોય અને કોઈ ભિન્નતાસૂચક લક્ષણ દ્વારા ઓળખાતી હોય. આ ઉપરાંત, તે પણ પૂર્વશરત છે કે આવા ખોટા પ્રતિનિધિત્વે છેતર્યું હોય અથવા છેતરવાની સંભાવના હોય અને તેવા

છેતરપિંડીના પરિણામે વાદીને નુકસાન થવાની સંભાવના હોય. માત્ર ગૂંચવણ, જે વેચાણ સુધી પહોંચતી નથી, પૂરતી નથી. તેથી, જો કોઈ ગ્રાહક કોઈ બ્રાન્ડ નિર્દિષ્ટ કર્યા વિના કાળા જૂતાંના પોલિશનો ડબ્બો માંગે અને તેને એનું ઉત્પાદન આપવામાં આવે, જેને તે ભૂલથી બીનું હોવાનું માને, તો તેને શું મળ્યું છે તે અંગે ગૂંચવણ થઈ શકે, પરંતુ તેને તે મેળવવા માટે છેતરવામાં આવ્યો નથી. તેના ખરીદમાં ખોટા પ્રતિનિધિત્વે કોઈ ભાગ ભજવ્યો નથી".

૬૪. તેમણે આ અદાલતના રસ્ટન એન્ડ હોર્ન્સબી લિ. વિ./એસ. ધ ઝર્મીદારા એન્જિનિયરિંગ કો. - ૧૯૭૯ (૨) એસસીસી ૭૨૭ માં આપેલા ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:-

ટ્રેડ માર્કના ઉદ્ભવન સંબંધિત કાર્યવાહી અને પાસિંગ-ઓફ સંબંધિત કાર્યવાહી વચ્ચેનો ભેદ મહત્વનો છે. ટ્રેડ માર્કના સ્વરૂપ વિષયક પ્રશ્ન ઉપરાંત, ઉદ્ભવન સંબંધિત કાર્યવાહીમાં ઉદ્ભવતો મુદ્દો પાસિંગ-ઓફ સંબંધિત કાર્યવાહીમાં ઉદ્ભવતા મુદ્દાથી સંપૂર્ણપણે ભિન્ન હોય છે. પાસિંગ-ઓફ સંબંધિત કાર્યવાહીમાં મુદ્દો નીચે મુજબ છે :

શું પ્રતિવાદી એવી રીતે ચિહ્નિત કરેલ માલ વેચે છે કે જે ખરીદદારોને એ માનવા પ્રેરિત કરવા માટે રચાયેલ અથવા ગણતરીપૂર્વક યોગ્ય હોય કે તે અરજદારનો માલ છે-

પરંતુ ઉદ્ધંધન સંબંધિત દાવામાં મુદ્દો નીચે મુજબ છે:

શું પ્રતિવાદી એવું ચિહ્ન ઉપયોગમાં લઈ રહ્યો છે, જે ફરિયાદીના નોંધાયેલ વેપારચિહ્ન જેવું જ છે અથવા જે તેનું ભ્રામક અનુકરણ છે –

કપ. તેમણે વધુમાં લક્ષ્મીકાંત વી. પટેલ વિ./એસ. ચેતનભાઈ શાહ અને અન્ય એક – ૨૦૦૨ (૩) એસ.સી.સી. કપ પર આધાર મૂક્યો.

આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:–

કોઈ વ્યક્તિ પોતાના માલનું વેચાણ કરી શકે છે અથવા પોતાના વ્યવસાયિક નામ કે શૈલી હેઠળ, જેમ કે કોઈ વ્યવસાયના કિસ્સામાં, પોતાની સેવાઓ પૂરી પાડી શકે છે. સમય જતાં, એવી વ્યક્તિ સાથે સંકળાયેલો એવો ધંધો અથવા સેવાઓ પ્રતિષ્ઠા અથવા શુભનામું પ્રાપ્ત કરે છે, જે એક સંપત્તિ બની જાય છે અને જેને અદાલતો દ્વારા રક્ષણ આપવામાં આવે છે. કોઈ પ્રતિસ્પર્ધી એ જ નામે અથવા તે નામનું અનુકરણ કરીને માલ અથવા સેવાઓનું વેચાણ શરૂ કરે તો, તે એવા વ્યક્તિના ધંધાને નુકસાન પહોંચાડે છે જેને તે નામમાં સંપત્તિ અધિકાર હોય. કાયદો કોઈને પણ પોતાના ધંધો એવી રીતે ચલાવવા દેતો નથી કે જેથી ગ્રાહકો અથવા અસીલોને એવું માનવામાં પ્રેરણા મળે કે બીજા કોઈના માલ અથવા સેવાઓ તેના પોતાના છે અથવા તેની સાથે સંકળાયેલા છે. પાછળનો વ્યક્તિ એવું કપટપૂર્વક કરે છે કે અન્ય રીતે, તે બાબતે કોઈ ફરક પડતો નથી. તેના બે કારણો છે.

પ્રથમ, પ્રામાણિકતા અને ન્યાયસંગત વ્યવહાર વ્યાપારની દુનિયામાં મૂળભૂત નીતિઓ છે અને હોવી જોઈએ. બીજું, જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પોતાના ધંધા અથવા સેવાઓના સંબંધમાં એવું નામ અપનાવે છે અથવા અપનાવવાનો ઇરાદો રાખે છે, જે પહેલેથી જ બીજા કોઈનું હોય, ત્યારે તે ગુંચવણ પેદા કરે છે અને બીજા કોઈના ગ્રાહકો તથા અસીલોને પોતાની તરફ વાળવાની પ્રવૃત્તિ ધરાવે છે અને તેથી નુકસાન ઉત્પન્ન થાય છે.

૬૬. શ્રી સુંદરમે આ અદાલતના સત્યમ ઈન્ફોર્મે લિ. વિ./એસ. સિફાયનેટ સોલ્યુશન્સ (પી) લિમિટેડ – ૨૦૦૪ (૬) એસ.સી.સી. ૧૪૫ના ચુકાદા પર પણ આધાર મૂક્યો હતો. સંબંધિત અવતરણ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે:—

પછીનો પ્રશ્ન એ છે કે શું વેપારચિહ્ન કાયદાના સિદ્ધાંતો અને ખાસ કરીને પસાર બતાવવાના સંબંધિત સિદ્ધાંતો લાગુ પડશે— પસાર બતાવવાના આધારિત દાવો, “પસાર બતાવવું” આ શબ્દસમૂહ પોતે જ સૂચવે છે તેમ, પ્રતિવાદીને તેની માલવસ્તુઓ અથવા સેવાઓને જનતા સમક્ષ ફરીયાદીની માલવસ્તુઓ અથવા સેવાઓ તરીકે રજૂ કરવાથી રોકવા માટે થાય છે. આવો દાવો માત્ર ફરીયાદીની પ્રતિષ્ઠા જાળવવા માટે જ નથી, પણ જનહિતના સંરક્ષણ માટે પણ છે. પ્રતિવાદીએ પોતાની માલવસ્તુઓ વેચી હોવી જોઈએ અથવા પોતાની

સેવાઓ એવી રીતથી પ્રદાન કરી હોવી જોઈએ કે જેના કારણે જનતા ભ્રમિત થઈ હોય અથવા થવાની શક્યતા હોય કે પ્રતિવાદીની માલવસ્તુઓ અથવા સેવાઓ ફરીયાદીની જ છે. આવો દાવો સામાન્ય રીતે વિશિષ્ટ વેપારચિહ્નના માલિકને અને એવો શબ્દ અથવા નામ જો કલ્પિત હોય તો જેને તે રચ્યો હોય અને તેનો ઉપયોગ કર્યો હોય તેને ઉપલબ્ધ થાય છે. જો બે વેપારી સ્પર્ધાકો દાવો કરે કે તેમણે અલગ અલગ રીતે એકસરખું ચિહ્ન રચ્યું છે, તો જે વેપારી પૂર્વ ઉપયોગ સ્થાપિત કરવામાં સમર્થ થશે તે સફળ થશે. પ્રશ્ન એ છે, જેમ યોગ્ય રીતે કહેવામાં આવ્યું છે, કે આમાં પ્રથમ અધિકાર કોને મળે— પસાર બતાવવાના દાવામાં પ્રતિષ્ઠા સ્થાપિત કરવા માટે ફરીયાદીએ દીર્ઘકાળીન ઉપયોગ સાબિત કરવો આવશ્યક નથી. તે વેચાણના જથ્થા અને જાહેરાતના વ્યાપ પર નિર્ભર રહેશે.

૬૭. શ્રી સુંદરમએ રામદેવ ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ (પી) લિમિટેડ વિ./ અરવિંદભાઈ રામભાઈ પટેલ અને અન્ય – ૨૦૦૬ (૮) એસ.સી.સી. ૭૨૬ પર પણ નીચે મુજબ આધાર રાખ્યો:—

વેપારચિહ્ન ઉત્પાદકની મિલકત છે. વેપારચિહ્નનો હેતુ માલ અને તેના સ્ત્રોત વચ્ચે એવો સંબંધ સ્થાપિત કરવાનો છે, જે માલની ગુણવત્તા સૂચવે. જો વેપારચિહ્ન નોંધાયેલ હોય, તો નિર્વિવાદ રીતે, જે વ્યક્તિને તે માટે અન્યથા સત્તાધિકૃત કરવામાં આવી નથી એવી વ્યક્તિ દ્વારા

તેનો ઉપયોગ ઉદ્ધંધન ગણાશે. ૧૯૫૮ના અધિનિયમની કલમ ૨૧માં જોગવાઈ છે કે જ્યાં નોંધણી માટે અરજી કરવામાં આવે, ત્યાં તેનો વિરોધ કરી શકાય. સામાન્ય રીતે કાયદા હેઠળ અને, જેમ અહીં ઉપર નોંધવામાં આવ્યું છે, માત્ર એક જ ચિહ્ન, એક જ સ્ત્રોત અથવા એક જ માલિક હોઈ શકે. ફરી સામાન્ય રીતે, વેપારચિહ્નના ઉપયોગનો અધિકાર બે સ્ત્રોતોથી ઉત્પન્ન થઈ શકતો નથી. અહીંનો પ્રથમ પ્રતિવાદી અપીલકર્તા-કંપનીનો હરીફ વેપારી છે. કાયદા અનુસાર તેને ઉક્ત વેપારચિહ્નનો ઉપયોગ કરવાનો કોઈ અધિકાર ન હતો, સિવાય કે એમ.ઓ.યુ.માં સમાવિષ્ટ શરતો અથવા સતત ઉપયોગના કારણે એવો અધિકાર ઊભો થયો હોય. આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યારે ઉપયોગના અધિકાર બાબતે બચાવ ઊભો કરવામાં આવે છે, ત્યારે ઉક્ત દલીલ લેનાર વ્યક્તિ ઉપર જ તેનો ભાર રહેશે. એટલું જ સુસ્થાપિત છે કે કોઈ વ્યક્તિ એવું ચિહ્ન ઉપયોગમાં લઈ શકતી નથી, જે નોંધાયેલા વેપારચિહ્ન સાથે ભ્રમ પેદા કરે તેટલું ભ્રામક રીતે સમાન હોય. વેપારચિહ્નોની નોંધણીનો આશય ગ્રાહકોના મનમાં કોઈપણ ગૂંચવણ દૂર કરવાનો છે. તેથી, જો બે સ્ત્રોતોથી ઉત્પન્ન થયેલો માલ વેચવામાં આવે, તો તે ગ્રાહકોના મનમાં ગૂંચવણ પેદા કરી શકે. નિર્ધારિત પરિસ્થિતિમાં, તે જનતા સામે છેતરપિંડી સમાન પણ બની શકે. નોંધાયેલા વેપારચિહ્નના માલિકને નિર્વિવાદ રીતે તે બાબતે

કાયદેસર અધિકાર હોય છે. વેપારચિહ્ન જે વ્યક્તિના નામે નોંધાયેલ છે તે વ્યક્તિ સિવાય અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા એવો ઉપયોગ કરવામાં આવે, તો તેને ૧૯૫૮ના અધિનિયમની કલમ ૨૧ મુજબ કાયદેસર ઉપાય ઉપલબ્ધ રહેશે. તેથી, સામાન્ય રીતે, જ્યાં સુધી તે બાબતે સ્પષ્ટ પરવાનો અસ્તિત્વમાં ન હોય ત્યાં સુધી બે વ્યક્તિઓ એક જ વેપારચિહ્ન માટે હકદાર નથી.

૬૮. તેમણે હેરોડ્સ લિમિટેડ વિ./આર. હેરોડ લિમિટેડ – (૧૯૨૪) આર.પી.સી. ૭૪ પર પણ આધાર મૂક્યો, જેમાં અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:—

".....મને એવું સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ જણાય છે કે જ્યાં છેતરપિંડી હોય ત્યાં અદાલત હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે, અને છેતરપિંડી ત્યાં ગણાય જ્યાં તમે જોશો કે પ્રતિવાદી દ્વારા કોઈ વિશિષ્ટ નામ, એક સુપ્રસિદ્ધ કલ્પિત નામ, અપનાવવામાં આવ્યું હોય, જે કોઈ વૈધ હેતુ માટે અપનાવવામાં આવી શકે તેમ ન હોય, અને એવું નામ અપનાવવામાં આવ્યું હોય કે, લોર્ડ જસ્ટિસ બકલીએ કહેલા શબ્દોમાં કહીએ તો, તમે જે વ્યક્તિ નથી તેવા કોઈ વ્યક્તિ તરીકે પોતાને રજૂ કરવાના હેતુથી.

એરેટર્સ લિમિટેડ વિ. ટોલિટ (એલ.આર. (૧૯૦૨) ૨ ચ., પૃ. ૩૧૯) માં, શ્રી ન્યાયાધીશ ફારવેલે આ પ્રમાણે કહ્યું હતું કે, જ્યાં કોઈ વિશિષ્ટ નામનો ઉપયોગ ભ્રમ પેદા કરવા માટે ગણતરીપૂર્વક યોગ્ય

હોય, ત્યાં અદાલત હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે, ભલે તે ઇરાદાપૂર્વકની છેતરપિંડી તરફ સંકેત કરતું ન હોય; અને દરેક કેસમાં એ હકીકતનો પ્રશ્ન છે કે નામો એટલા સરખા હતા કે નહીં કે જેથી એવી માન્યતા ઉત્પન્ન થાય કે બંને કંપનીઓ એક જ છે. તેથી, જ્યાં છેતરપિંડી હોય ત્યાં અદાલત હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે, અને જ્યાં નામો એટલા સરખા હોય કે ભ્રમ પેદા કરવા યોગ્ય ગણાય ત્યાં પણ તે હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે. વધુમાં, જ્યારે તમે કોઈ વિશિષ્ટ વ્યાવસાયિક પેઢી હોવા તરીકે પોતાને રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કરો છો, જ્યારે તમે એવી નથી અને તેમનું નામ વાપરવાનો તમને હક પણ નથી, ત્યારે અદાલત તેમાંથી છેતરપિંડીનો અનુમાન પણ કાઢી શકે છે."

૬૯. શ્રી સુંદરમે હેરોફ્સ લિમિટેડ વિ. હેરોડિયન સ્કૂલ લિમિટેડ (૧૯૯૬) આર.પી.સી. ૬૯૭ પર પણ આધાર મૂક્યો હતો. આ કેસમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે, અરજદારો જે બહુમુખી સેવાઓ અને પ્રવૃત્તિઓ માટે જાણીતા છે, અને "હેરોફ્સ" નામની વ્યાપક ઓળખને ધ્યાનમાં લેતાં, એવી માન્યતા ઊભી થશે કે અરજદારો કોઈ ને કોઈ રીતે તે શાળાઓ જોડાયેલા, સંકળાયેલા અથવા મિશ્રિત છે, જે પોતાના નામના વિશેષણરૂપમાં તેમનું નામ ધારણ કરે છે. અદાલતે વધુમાં આ પણ અવલોકન કર્યું હતું કે બ્રાન્ડ નામની વૈશિષ્ટ્યતામાં થતો ફાયદો, જે ધંધાની ગુડવિલ સાથે તે નામ સંકળાયેલું હોય તેને થતા નુકસાનના

એક સ્વરૂપ તરીકે અનેક કેસોમાં માન્ય રાખવામાં આવ્યો છે, પરંતુ યોગ્ય સાવચેતી રાખવામાં ન આવે તો તે પસિંગ ઑફના કાયદાનો અસ્વીકાર્ય વિસ્તરણ સાબિત થઈ શકે.

૭૦. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે પણ આ અદાલતના મિડાસ હાઈજન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (પી) લિ. તથા અન્ય વિ. સુધીર ભાટિયા તથા અન્ય, (૨૦૦૪) ૩ એસ.સી.સી. ૯૦ ના મામલામાં આપવામાં આવેલ ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો હતો. અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે આ વિષયક કાયદો સુસ્થાપિત છે. ટ્રેડ માર્ક અથવા કૉપિરાઈટના ભંગના કેસોમાં સામાન્ય રીતે પ્રતિષેધાજ્ઞા અનુસરે જ. આવા કેસોમાં કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં થયેલો માત્ર વિલંબ પ્રતિષેધાજ્ઞા મંજૂર કરવાની બાબતને પરાજિત કરવા માટે પૂરતો નથી. જો પ્રાથમિક દ્રષ્ટિએ એવું જણાય કે માર્કનો સ્વીકાર પોતે જ અપ્રામાણિક હતો, તો પ્રતિષેધાજ્ઞા આપવી આવશ્યક પણ બની જાય છે.

૭૧. શ્રી સુંદરમે પણ મધુભન હોલીડે ઈન વિ. હોલીડે ઈન ઇન્ક. ૧૦૦ (૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૩૦૬ (ડી.બી.) ના કેસમાં દિલ્હી વડી અદાલતના એક ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો (જેમાં અમારામાંથી એક, દલવીર ભંડારી, જે. લેખક હતા). વડી અદાલતની વિભાગીય પીઠે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

... અપીલકર્તાઓ દ્વારા "હોલીડે ઇન" શબ્દોના સ્વીકારનો કૃત્ય આરંભથી જ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ કપટપૂર્ણ અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ છે. "હોલીડે ઇન" શબ્દો અપીલકર્તાએ પ્રતિવાદીની વૈશ્વિક પ્રતિષ્ઠાનો લાભ ઉઠાવવા માટે સ્વીકાર્યા હતા. અપીલકર્તા દુર્ભાવના અને અપ્રામાણિક હેતુથી પ્રેરિત હતો. હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતા, માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા વ્યાપારી સદનામનું સંરક્ષણ કરવા તથા પ્રતિવાદીની વૈશ્વિક વ્યાવસાયિક પ્રતિષ્ઠાનો અપીલકર્તાઓ દ્વારા ગુપ્ત રીતે શોષણ ન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા હુકમનામું મંજૂર કરવામાં અને દાવાઓમાં હુકમ ફરમાવવામાં પૂર્ણપણે ચુકિતસંગતતા હતી.

૭૨. પ્રતિવાદી કંપની તરફના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે જ્યાં કોઈ વેપાર/વ્યવસાયનું નામ એવી પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યું હોય કે તે ઘરેઘરે ઓળખાતું નામ બની ગયું હોય, ત્યાં આવા પ્રસંગે કોઈપણ વ્યક્તિ જો સંપૂર્ણપણે ભિન્ન વ્યવસાયક્ષેત્રમાં હોવા છતાં એ જ સમાન નામનો ઉપયોગ કરે, તો તે ફરિયાદીના વ્યવસાયની પ્રતિષ્ઠા અને સદભાવનાનો લાભ ઉઠાવી પાસિંગ ઓફનો દોષિત ગણાશે અને તેને તે કરવા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવશે.

૭૩. શ્રી સુંદરમે પાણ હેરોડિયન સ્કૂલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો. અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

સામાન્ય પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્રના કોઈપણ અભાવ: વર્તમાન મામલામાં આ વિશેષ મહત્વ ધરાવે છે. ન્યાયાધીશે કાયદા અંગે પોતાને યોગ્ય રીતે દિશાનિર્દેશ આપ્યો હતો; તેમણે તેનો જે રીતે અમલ કર્યો તે અંગે તેમની સામે દોષારોપણ થઈ શકે તેમ નથી. માત્ર એટલું જ નથી કે વાદીઓએ ક્યારેય કોઈ શાળા ચલાવી નથી અને તે કાર્ય કરવા અંગે તેમની કોઈ સ્થાપિત પ્રતિષ્ઠા નથી; અથવા તો પક્ષકારોના અનુરૂપ વ્યવસાયોની પ્રકૃતિ જેટલી ભિન્ન કલ્પી શકાય એટલી ભિન્ન છે. પરંતુ બાબત એ છે કે વાદીઓ રિટેલ વેપારી તરીકે ઉત્તમતા માટે જે વ્યાપારી પ્રતિષ્ઠા ભોગવે છે, તેને લઈને જનતા એમ માનશે કે શાળા ચલાવવાની તેમની ક્ષમતા ૭૭૭૭૭૭૭૭ તેનો કોઈ સંબંધ નથી. વાદીઓના ગ્રાહકોને જો ખબર પડે કે હેરોડ્સે વ્યાવસાયિક નાટ્યક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કર્યો છે તો તેમને આશ્ચર્ય થશે; અને જો તેમને કહેવામાં આવે કે હેરોડ્સે એક પૂર્વતૈયારી શાળા શરૂ કરી છે તો, મારા મત પ્રમાણે, તેઓ તેને માનવા તૈયાર ન થાય.

૭૪. પ્રતિવાદી કંપનીએ મહેન્દ્રા એન્ડ મહેન્દ્રા પેપર મિલ્સ લિમિટેડ વિ./ મહેન્દ્રા એન્ડ મહેન્દ્રા લિમિટેડ (૨૦૦૨) ૨ એસ.સી.સી. ૧૪૭ ના કેસમાં આ અદાલતના એક ચુકાદા પર પણ આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

ઉપરોક્ત નિર્ધારિત કેસોમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોના કસોટીપથ પર હાલના કેસનું મૂલવણ કરતાં, સ્પષ્ટ થાય છે કે વાદીએ પોતાની કંપનીઓ/વ્યવસાયિક સંસ્થાઓમાં "મહિન્દ્રા" અને "મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રા" શબ્દોનો પાંચ દાયકાથી વધુ સમયગાળાથી લાંબા સમયથી ઉપયોગ કર્યો છે. આ નામે વ્યવસાય અથવા વેપાર વર્તુળોમાં એક આગવી ઓળખ અને દ્વિતીય અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો છે. લોકો "મહિન્દ્રા" નામને માલસામાન અને સેવાઓના એક નિશ્ચિત ધોરણ સાથે સંકળાવવા લાગ્યા છે. વ્યવસાય અને વેપાર ક્ષેત્રે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા આ નામનો ઉપયોગ કરવાનો કોઈપણ પ્રયાસ, વાદીઓના કંપનીસમૂહ સાથે કોઈ જોડાણ હોવાનું પ્રતિભાસ ઊભો કરવાની સંભાવના ધરાવે છે અને સંભાવ્ય રીતે એવો પ્રતિભાસ ઊભો કરશે. એવો ઉપયોગ વાદીને તેના વ્યવસાયિક અને વેપારી કાર્યોમાં હાનિકારક અસર પણ પહોંચાડી શકે છે. નિઃસંદેહ, પ્રતિવાદી વિરુદ્ધ વાદીઓનો "પાર્સિંગ-ઓફ કાર્યવાહી" સંબંધિત દાવો સ્વીકાર્ય થશે કે નહીં, તેનો નિર્ણય દાવામાં પુરાવા નોંધાયા પછી અદાલત દ્વારા કરવો પડશે. તેમ છતાં, યથાવત સ્થિતિ જાળવવાના હેતુસર માંગવામાં આવેલી અંતરિમ મનાઈદુકમ અંગેની પ્રાર્થનાના મર્યાદિત હેતુ માટે પણ, નીચલી અદાલતે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું હતું કે વાદીએ પોતાના પક્ષે પ્રથમદષ્ટિએ કેસ તથા અપૂરણીય હાનિ સ્થાપિત કરી છે, જે

પ્રતિવાદી-કંપનીને, જેણે હજુ પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો નથી, તેના વેપાર અને વ્યવસાયના હેતુસર "મહિન્દ્રા" અથવા "મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રા" નામનો ઉપયોગ કરવાથી રોકતો વચગાળાનો મનાઈદુકમ પસાર કરવાનું આવશ્યક બનાવે છે. તેથી, વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલ મનાઈદુકમના આદેશને યથાવત રાખ્યો તેમાં કોઈ ક્ષતિ ગણાવી શકાય નહીં.

૭૫. શ્રી સુંદરમે વધુમાં આ અદાલતના બાટા ઈન્ડિયા લિમિટેડ વિ. પ્યારે લાલ એન્ડ કંપની, મીરઠ સિટી અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૮૫ અલાહાબાદ રજર ના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો હતો. અલાહાબાદ વડી અદાલતે નોંધ્યું હતું કે, "બાટા" નામ સાથે કોઈપણ રીત અથવા સ્વરૂપે ગાદલા, સોફા કુશન અને અન્ય વસ્તુઓને સંકળાવીને પસિંગ-ઓફ કરવાનો અથવા અન્યને પસિંગ-ઓફ કરવા સક્ષમ બનાવવાનો દાવો વિચારતાં, એવું ઠરાવ્યું હતું કે:

બાટા' નામ બજારમાં સારી રીતે જાણીતું હતું અને આવા નામનો ઉપયોગ સામાન્ય ગ્રાહકના મનમાં માત્ર છેતરપિંડી પેદા કરે તેવી શક્યતા જ નથી, પરંતુ તે ફરીયાદી કંપનીને નુકસાન પણ પહોંચાડી શકે છે. ફરીયાદી ફોર્મ ઉત્પન્ન કરતી ન હતી, તે હકીકત માત્ર એટલી વાત ઠરાવવા માટે પૂરતી નહોતી કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા બજારમાં મૂકવામાં આવતા ઉત્પાદનો માટે 'બાટા' નામના ઉપયોગ બાબતે

પાસિંગ-ઓફ સંબંધિત કાર્યવાહી થઈ શકે નહીં. પ્રતિવાદીઓ દ્વારા 'બાટા' નામ અથવા ચિહ્નનો ઉપયોગ તેમની મનશાનો સૂચક છે.

૭૬. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી વિદ્વાન વકીલે પણ ડેલ્હી વડી અદાલતના ડાયમલર બેન્ચ એક્ટિવેગેઝેલશાફ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલાના એક ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

... ... જે બોક્સોમાં પ્રતિવાદી પુરુષોના પોતાના આંતરવસ્ત્રો વેચે છે, અને જેમાં દર્શાવાયેલ પ્રતિમા એક એવા પુરુષની છે જેના પગ અલગ રાખેલા છે અને હાથ ખભા ઉપર જોડેલા છે, અને આ બધું એક વર્તુળની અંદર દર્શાવાયેલ છે, તે "મર્સિડીઝ બેન્ચ" કારના ત્રિ-અંકીય તારાચિહ્ન અને પ્રતિવાદી દ્વારા વેચવામાં આવતા આંતરવસ્ત્રો વચ્ચેના સંબંધનો પ્રબળ સંકેત આપે છે. મારા મત મુજબ, ઉપરોક્ત પ્રતીકનો પ્રતિવાદી દ્વારા એવો ઉપયોગ "પ્રામાણિક સમવર્તી ઉપયોગ" ગણાવી શકાય નહીં.

અદાલતે ઉક્ત કેસમાં વધુમાં આ પણ અવલોકન કર્યું હતું કે:

કેટલાક ચિહ્નો એવા હોય છે જે અન્ય ચિહ્નોથી ભિન્ન હોય છે. કેટલાક નામો એવા હોય છે જે અન્ય નામોથી ભિન્ન હોય છે. કેટલાક નામો અને ચિહ્નો એવા હોય છે જે ઘરઘરમાં પ્રચલિત શબ્દો બની ગયેલા હોય છે. કારના નામ તરીકે "બેન્ચ" તે દરેક એવા કુટુંબને જાણીતી હશે

જેણે ક્યારેય ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળી કારનો ઉપયોગ કર્યો હોય. કાર માટે પ્રયોગમાં લેવાતું "બેન્ઝ" નામ વિશ્વમાં એક અનન્ય સ્થાન ધરાવે છે. કારો/મોટરગાડીઓના અસ્તિત્વ વિશે જાગૃત હોય એવો કોઈ વ્યક્તિ ભાગ્યે જ હશે જે કારો સાથે સંદર્ભમાં વપરાતું "બેન્ઝ" નામ ઓળખતો ન હોય. ભારતમાં, જ્યાં "મર્સિડીઝ બેન્ઝ" કારો રસ્તાઓ પર જોવા મળે છે, જ્યાં "મર્સિડીઝ" એ ટાટાઓ સાથે સહકાર કર્યો છે, જ્યાં મર્સિડીઝ બેન્ઝ ટાટા ટ્રુકો બહુ મોટી સંખ્યામાં રસ્તાઓ પર રહ્યા છે, (સહકાર ચાલુ હતો ત્યાં સુધી "મર્સિડીઝ બેન્ઝ ટ્રુક્સ" તરીકે જાણીતા), ત્યાં કોઈ વ્યક્તિ એવો દાવો કરી શકતી નથી કે કાર અથવા ટ્રુકોના સંદર્ભમાં વપરાતા "બેન્ઝ" શબ્દથી તે અજાણ છે. મારા મતે, વેપારચિહ્ન કાયદો એવા વ્યક્તિનું રક્ષણ કરવા માટે રચાયેલો નથી જે ઇરાદાપૂર્વક અન્ય કોઈની માલસામાન સંબંધિત પ્રતિષ્ઠાનો લાભ લેવા પ્રયત્ન કરે, વિશેષ કરીને ત્યારે જ્યારે એવી પ્રતિષ્ઠા સમગ્ર વિશ્વમાં વિસ્તરેલી હોય. કલ્પનાની કોઈ પણ હદે એવું કહી શકાય તેમ નથી કે "બેન્ઝ" નામનો કોઈ પણ અવધિ સુધી થયેલો ઉપયોગ વાંધાજનક ન ગણવો જોઈએ.

અદાલતે વધુમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

પરંતુ, જો કાનૂની નોટિસ છતાં, કોઈપણ વ્યક્તિ, મોટી કે નાની, આ પ્રકરણમાં તા. ૦૯-૧૨-૧૯૮૯ ની નોટિસ છતાં જેમ કરવામાં આવી

રહ્યું છે તેમ, વિશ્વવ્યાપી રીતે વિખ્યાત નામ/ચિહ્નનો ગેરકાયદેસર ઉપયોગ ચાલુ રાખે, તો વિશ્વપ્રસિદ્ધ નામનો એવો ઉપયોગ બંધ ન કરાવવા માટે કોઈ કારણ હોઈ શકે નહીં. જેને વિશ્વવ્યાપી પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરાવનાર માલના પ્રકાર સાથે કોઈ સંબંધ ન હોય એવા માલ પર વિશ્વવિખ્યાત નામનો ઉપયોગ કોઈને પણ ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવવી જોઈએ નહીં.

વર્તમાન મામલામાં, "બેન્ઝ" એ અત્યંત ઊંચી કિંમતે વેચાતી અને અતિઉત્તમ રીતે અભિયંત્રિત ઉત્પાદનને આપવામાં આવેલું નામ છે. મારા મતાનુસાર, પ્રતિવાદી "બેન્ઝ" નામનો ઉપયોગ અંદરવસ્ત્રો જેવા ઉત્પાદન માટે કરીને તે નામની વિશિષ્ટતા ક્ષીણ કરી શકતો નથી."

૭૭. શ્રી સુંદરમે હેરોફ્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) પર આધાર મૂક્યો, જેમાં અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

મેસર્સ હેરોફ્સ લિમિટેડ, એક લાંબા સમયથી સ્થાપિત અને સુપ્રસિદ્ધ કંપની, જેના વ્યવસાયમાં બેંકિંગ વિભાગનો સમાવેશ થતો હતો, પરંતુ જેને તેના એસોસિએશનના લેખો દ્વારા સાહૂકારીનો વ્યવસાય ચલાવવા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી હતી, તેણે આર. હેરોડ લિમિટેડ વિરુદ્ધ દાવો દાખલ કર્યો, જે ઓગસ્ટ, ૧૯૨૩ માં નોંધાયેલ કંપની હતી, અને જેના હેતુ તરીકે નોંધાયેલ સાહૂકારનો વ્યવસાય ચલાવવાનો ઉદ્દેશ હતો. અરજદારોએ અંતરિમ મનાઈદુકમ માટે અરજી

કરી કે "ચુકાદો અથવા વધુ આદેશ થાય ત્યાં સુધી પ્રતિવાદી કંપની, તેના નોકરો અને એજન્ટોને આર. હેરોડ લિમિટેડ નામે અથવા "હેરોડ" શબ્દ ધરાવતા કોઈપણ એવા નામે વ્યવસાય ચલાવવાથી રોકવામાં આવે, જેનાથી જનતામાં એવો ભ્રમ પેદા થવાની શક્યતા હોય કે પ્રતિવાદી કંપનીનો અરજદાર કંપની સાથે સંબંધ છે અથવા પ્રતિવાદી કંપનીનો વ્યવસાય અરજદાર કંપનીના વ્યવસાય જેવો જ છે અથવા કોઈપણ રીતે અરજદાર કંપનીના વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલો છે.

૭૮. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે પાસિંગ-ઓફની કાર્યવાહીની વ્યાપકતા વેપારચિહ્ન અથવા પ્રતિલિપિ અધિકારના ઉદ્ધંધનની કાર્યવાહીની તુલનામાં વધુ વિશાળ છે. તેથી, પાસિંગ-ઓફની કાર્યવાહીમાં, નોંધાયેલ વેપારચિહ્નધારક વિરુદ્ધ પણ પ્રતિબંધાજ્ઞા મંજૂર કરી શકાય છે.

૭૯. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી વિદ્વાન વકીલે એન. આર. ડોંગ્રે અને અન્ય વિ. વ્હર્લપૂલ કોર્પોરેશન અને અન્ય (૧૯૯૬) ૫ એસ.સી.સી. ૭૧૪ ના મામલામાં આ સર્વોચ્ચ અદાલતના એક ચુકાદા પર પણ આધાર મૂક્યો હતો. આ મામલામાં આ સર્વોચ્ચ અદાલતે દિલ્હીની વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ દ્વારા અપીલમાં યથાવત્ રાખવામાં આવેલ એકલ ન્યાયાધીશના સમવર્તી નિષ્કર્ષોને માન્ય રાખ્યા હતા અને એમ અવલોકન કર્યું હતું કે:

... ... વોશિંગ મશીનોના વ્યવસાય અગાઉ અન્ય નામોથી ચલાવવામાં આવતો હોવા છતાં 'વર્લ્ડપૂલ' ચિહ્ન અપનાવવું, જે આ તબક્કે, અરજદાર ૧ દ્વારા સ્થાપિત પ્રતિષ્ઠાથી આર્થિક લાભ મેળવવાના પ્રયત્નરૂપે અપ્રમાણિક વેપાર પ્રવૃત્તિના દાવાને સમર્થન આપે છે, કારણ કે તેનું નામ 'વર્લ્ડપૂલ' ચિહ્ન સાથે સંકળાયેલ છે.

૮૦. શ્રી સુંદરમે વધુમાં ૨જૂ કર્યું કે પ્રબળ પ્રાથમિક અર્થ ધરાવતા સામાન્ય શબ્દો તે જ અર્થ જાળવી રાખે છે અને ત્યારબાદ સંરક્ષણ માત્ર તે ઉત્પાદનના સંદર્ભે જ આપવામાં આવે છે, જેના માટે એવો સામાન્ય શબ્દ વપરાય છે, જેમ કે સન ટીવી, મૂન, અર્થ વગેરે. આ સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી કંપનીના વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતના ગોડફ્રે ફિલિપ્સ ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ. ગિરનાર ફૂડ એન્ડ બેવેરેજીસ (પી) લિમિટેડ (૨૦૦૪) ૫ એસસીસી ૨૫૭ ના કેસ પર નિર્ભરતા મૂકી, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

વિભાગીય ખંડપીઠે ટ્રેડ માર્ક વર્ણનાત્મક છે એવો જે નિષ્કર્ષ નોંધ્યો છે તે યોગ્ય છે કે નહીં, તે પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કર્યા વિના, અમને એવું જણાય છે અને અમારા સમક્ષ બંને પક્ષોએ જેમ સ્વીકાર્યું છે તેમ, વર્ણનાત્મક ટ્રેડ માર્ક બાબતે પણ ઉપલબ્ધ રક્ષણ અંગે કાનૂની સિદ્ધાંતનું જે પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યું હતું તે ખોટું હતું. જો કોઈ વર્ણનાત્મક ટ્રેડ

માર્કએ એવો દ્વિતીયક અર્થ ધારણ કર્યો હોય કે જેના દ્વારા તેની ઓળખ કોઈ નિશ્ચિત ઉત્પાદ સાથે અથવા કોઈ નિશ્ચિત સ્ત્રોતમાંથી આવેલ તરીકે થાય, તો એવો વર્ણનાત્મક ટ્રેડ માર્ક પણ રક્ષણ મેળવવા હકદાર થઈ શકે.

૮૧. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે પણ ઇન્ફો એજ (ઇન્ડિયા) પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. શૈલેશ ગુપ્તા અને અન્ય, ૯૮ (૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૪૯૯ ના કેસમાં દિલ્લી વડી અદાલતના એક ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

પ્રતિવાદીની તરફથી હાજર થયેલ વકીલ દ્વારા એવો રજૂઆત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે ‘નૌકરી’ શબ્દ સામાન્ય પ્રકૃતિનો હોવાથી તે વ્યાપારચિહ્ન તરીકે કોઈ વિશિષ્ટ મહત્વ ધારણ કરી શકતો નથી. ‘નૌકરી’ શબ્દ વર્ણનાત્મક શબ્દ ગણાય, કારણ કે તે અરજદાર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતા કામકાજ અને વ્યવસાયના સ્વરૂપને સૂચવે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે. અરજદારે ‘નૌકરી.કોમ’ ડોમેન નામનો ઉપયોગ કરવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો છે, જે અરજદાર ચલાવતા વ્યવસાયનું વર્ણનાત્મક સ્વરૂપ દર્શાવે છે, અર્થાત્ તે પોતાના સભ્યોને વિવિધ સ્થાપનાઓ, સંસ્થાઓ અને કચેરીઓમાં નોકરીઓ તથા રોજગારીની ઉપલબ્ધતા વિશે માહિતી આપે છે અને

રોજગારી માટે વિનંતી કઈ રીતે કરી શકાય તેની રીત પણ દર્શાવે છે, અને તેથી તે અરજદાર દ્વારા નોકરીની તકો અને સ્થિતિ સંબંધિત તથા તે અંગે માર્ગદર્શન આપતી સેવા છે; તેથી, તે વર્ણનાત્મક શબ્દ છે. આ પણ સ્થિર કાનૂની સ્થિતિ છે કે સામાન્ય શબ્દ અને વર્ણનાત્મક શબ્દ વચ્ચેનો ભેદ અત્યંત સૂક્ષ્મ હોય છે અને એવો શબ્દ બજારમાં પોતાની પ્રતિષ્ઠા સ્થાપિત કરનાર વ્યક્તિ દ્વારા લાંબા સમયના ઉપયોગથી દ્વિતીયક અર્થ પણ પ્રાપ્ત કરી શકે છે।

જો વિશેષ સ્વરૂપ અથવા રચનાવાળું કોઈ ઉત્પાદન કોઈ વિશિષ્ટ વિસ્તાર અથવા સ્થળે વર્ણનાત્મક નામ હેઠળ બજારમાં વેચાતું હોય અને તે નામથી ત્યાં પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરેલું હોય, તો જે નામ તેને ભિન્ન રચનાવાળા સ્પર્ધાત્મક ઉત્પાદનોમાંથી અલગ ઓળખ આપતું હતું, તે નામનો ત્યાં ઉપયોગ કરવાની હકદાર વ્યક્તિઓની સદભાવના, સ્પર્ધકો દ્વારા તે નામના ભ્રામક ઉપયોગ સામે ત્યાં સુરક્ષિત રાખવામાં આવતી હતી. એવેન પોર્નિક બાય એન્ડ અન્યો વિ. જે. ટાઉનએન્ડ એન્ડ સન્સ (હલ) લિ. એન્ડ અન્યો, અહેવાલિત (૧૯૭૯) ૨ ઓલ ઈ.આર. માં, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે, તે નામ કોઈ વિશિષ્ટ સ્થળના ઘટકોથી બનેલા ઉત્પાદને સૂચવતું હતું કે પછી તે નામમાં રહેલી સદભાવના, ઉત્પાદન વિશિષ્ટ ઘટકોથી બનેલું હોવાને કારણે, તેમના ઉદ્ભવસ્થાનની પરવા કર્યા વિના, ઉત્પન્ન થઈ હતી કે કેમ,

કારણ કે સંબંધિત સદભાવના તો બજારમાં ઉત્પાદનને તેની ઓળખી શકાય તેવી અને વિશિષ્ટ ગુણવત્તાઓને કારણે પ્રાપ્ત થયેલી પ્રતિષ્ઠાના આધારે જ ઉત્પન્ન થઈ હતી. ઉક્ત કેસમાં, વેપારચિહ્ન એ એડ્વોકેટ નામના આત્માધારિત ઉત્પાદનનું નામ હતું. ઉક્ત ઉત્પાદનને અંગ્રેજી બજારમાં તે નામ માટે પ્રતિષ્ઠા અને સદભાવના પ્રાપ્ત કરી હતી અને પ્રતિવાદીઓ પોતાના દ્વાક્ષાસવાધારિત ઉત્પાદનને એડ્વોકેટ જેવો જ પ્રકારનો હોવાનું ખોટું પ્રતિનિધિત્વ કરીને તે નામનો લાભ લેવા પ્રયત્નશીલ હતા."

૮૨. શ્રી સુંદરમે ઓફિસ કલીનિંગ સર્વિસેસ લિમિટેડ વિ. વેસ્ટમિન્સ્ટર ઓફિસ કલીનિંગ એસોસિયેશન, ૧૯૪૪ (૨) ઓલ ઇ.આર. ૨૬૯ ના કેસમાં હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સના એક ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો, જેમાં અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે 'ઓફિસ કલીનિંગ' શબ્દને વર્ણનાત્મક શબ્દ માનવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે તે તેઓ જે વ્યવસાય ચલાવે છે તેનું વર્ણન કરે છે. એમ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે વાદી માત્ર ત્યારે જ ઉક્ત શબ્દ પર એકાધિકારનો દાવો કરી શકે અથવા સ્થાપિત કરી શકે, જ્યારે તે દર્શાવે કે તે શબ્દ ગૌણ અથવા અનુસંગિક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો છે. ઉપરોક્ત કાનૂની સિદ્ધાંત સુસ્થાપિત છે અને પ્રતિવાદીના વકીલે પણ ઉપરોક્ત સ્થિતિનો વિવાદ કર્યો નહોતો.

૮૩. હેલ્સબરીઝ લોઝ ઑફ ઇંગ્લેન્ડ, ખંડ ૪૮, ચોથી આવૃત્તિ, પૃષ્ઠ ૧૯૦ પર એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સંબંધિત માલ અથવા સેવાઓનું સંપૂર્ણપણે વર્ણનાત્મક હોય તેવો કોઈ શબ્દ અથવા શબ્દસમૂહ, કોઈ વિશિષ્ટ વેપારીના માલ અથવા સેવાઓ સાથે એટલો સંકળાઈ જવો શક્ય છે કે બીજા વેપારી દ્વારા તેનો ઉપયોગ, તેના માલ અથવા સેવાઓ પ્રથમ વેપારીના જ છે એવી રજૂઆત સમાન ઠરી શકે; અને શબ્દોનો પ્રાથમિક અર્થ વર્ણનાત્મક હોવા છતાં, તેઓએ કોઈ વિશિષ્ટ વેપારીના ઉત્પાદનો દર્શાવતા દ્વિતીય અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો હોય છે.

૮૪. મેકકાર્થી ઓન ટ્રેડમાર્ક્સ એન્ડ અનફેર કમ્પિટિશન, વોલ્યુમ ૨, ૩જી આવૃત્તિ, પરિચ્છેદ ૧૨.૫ (૨) માં એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે "પાસિંગ ઑફ" ના દાવા પર કોઈ પ્રકારની રાહત મેળવવા માટે, કોઈ સામાન્ય શબ્દપ્રયોગના ઉપયોગકર્તાએ નવા આવનાર દ્વારા સામાન્ય નામના માત્ર ઉપયોગ કરતાં વધીને કોઈ ખોટો અથવા ગેરસમજ પેદા કરનાર ઉપયોગ થયો હોવાનો પુરાવો આપવો આવશ્યક છે.

૮૫. પ્રતિવાદીની દલીલ એ છે કે વિશેષણો સામાન્ય રીતે વર્ણનાત્મક શબ્દો હોય છે અને સંજ્ઞાઓ સામાન્ય પ્રકારના શબ્દો હોય છે. પરંતુ, મેકકાર્થીએ જણાવ્યું છે કે ઉપરોક્ત "વાક્યભાગ" કસોટી કેસલોના પરિણામોને ચથાર્થ રીતે વર્ણવેતી નથી. તેથી, કોઈ નિશ્ચિત નામ

સામાન્ય છે કે વર્ણનાત્મક છે તે નિર્ધારિત કરવા માટે આવી કસોટીને સુરક્ષિત અને સુદૃઢ આધાર તરીકે સ્વીકારી શકાય નહીં. ઉપરાંત, ભલે એમ માન્ય ધરીએ કે ઉપરોક્ત શબ્દ સામાન્ય પ્રકારનો છે, તથાપિ જો અદાલતને એવું જણાય કે આવા ચિહ્ને વિશિષ્ટતા પ્રાપ્ત કરી છે અને નોંધપાત્ર સમયગાળા સુધી તે ફરીયાદીના વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલું રહ્યું છે અને ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નિર્દોષ ઇન્ટરનેટ વપરાશકર્તાઓને પ્રતિવાદીની વેબસાઇટ પર આવવા પ્રેરિત કરવા માટે પોતાના બે ચિહ્નોમાંના એક તરીકે સમાન શબ્દ અપનાવે છે, જેનાથી અપ્રમાણિક ઇરાદો અને દુર્ભાવના સ્થાપિત થાય છે, તો શું અદાલત ફરીયાદીના વ્યવસાયનું સંરક્ષણ કરવા માટે હજી પણ પ્રતિબંધાજ્ઞા આપશે નહીં? ઉપરોક્ત પ્રશ્નનો જવાબ દૃઢતાપૂર્વક 'ના' એવો જ છે. સ્પર્ધક દ્વારા સમાન શબ્દનો ઉપયોગ, અને તે સાથે અપ્રમાણિક ઇરાદો તથા દુર્ભાવના જોડાયેલી હોય, તો પીડિત પક્ષને સમતુલ્ય ન્યાય મળે તે માટે અદાલતને આવા ઉપયોગ/દુરુપયોગ પર પ્રતિબંધ મૂકવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.

૮૬. પ્રતિવાદી કંપનીના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે અન્ય કોઈ દ્વારા તે શબ્દનો ઉપયોગ થવાથી, વાદીના સદનામ અને પ્રતિષ્ઠાના સંદર્ભમાં, તે શબ્દની વિશિષ્ટતા ઓછી થશે.

૮૭. શ્રી સુંદરમે ટેટિજર અને અન્ય વિ. ઓલબેવ લિમિટેડ અને અન્ય (૧૯૯૪) ૪ ઓલ ઈ આર ૭૫ પર પણ આધાર મૂક્યો હતો. સંબંધિત ઉતારા નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે:

"... ...આગળ, એવું યોગ્ય થઈ શકતું નથી કે પાર્સિંગ ઓફના દાવામાં અદાલત સમક્ષ દાવો કરનાર વેપારીની પ્રવૃત્તિઓનો વ્યાપ જેટલો મોટો હોય, પ્રતિવાદી જે નાનાં વ્યાપે વેપાર કરે છે તેની પ્રવૃત્તિઓના વ્યાપ સાથેની તુલનાને કારણે તેને અદાલત તરફથી તેટલું ઓછું રક્ષણ મળે. પ્રશ્ન એ છે કે શું પ્રતિવાદીઓની સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ એટલી નાની કક્ષાની છે કે જેના પરિણામે થતી હાનિ એટલી અલ્પ છે કે તેને અવગણવામાં આવી શકે. પ્રતિવાદીઓના વેચાણ સંબંધિત પુરાવાના આધારે, અહીં એવી સ્થિતિ છે એવું કહેવું મને અસંભવ લાગે છે.

પરંતુ મારા ચુકાદા મુજબ શેમ્પેન ઉત્પાદક ગૃહોની ગૂડવિલને થતી વાસ્તવિક ક્ષતિ એક ભિન્ન મથાળાં હેઠળ આવે છે અને યદ્યપિ ન્યાયાધીશ મહાશયે દલીલ દરમિયાન શ્રી સ્પેરોએ આ મુદ્દો રજૂ કર્યો હોવાનું ઉલ્લેખ કર્યો છે, તેમ છતાં તેમણે આ મુદ્દાનો વિશિષ્ટ રીતે વિચાર કર્યો નથી કે પછી તેમણે તેને નિઃસંદેહ રીતે નકારવાનો જે અભિગમ અપનાવ્યો તેના માટે કોઈ કારણ આપ્યું નથી. શ્રી સ્પેરોએ દલીલ કરી હતી કે જો પ્રતિવાદીઓ તેમની વસ્તુનું બજારીકરણ ચાલુ

રાખશે, તો હાલમાં 'શેમ્પેન' શબ્દ સાથે જોડાયેલી અનન્યતા ધૂંધળી પડી જશે અથવા ક્ષીણ થશે, અને પરિણામે શેમ્પેન ઉત્પાદક ગૃહોની વિશિષ્ટ પ્રતિષ્ઠા અવમૂલ્યિત થશે. તેમણે અમારી સમક્ષ આ દલીલને વધુ પ્રબળ રીતે રજૂ કરી. તેમનું નિવેદન હતું કે જો પ્રતિવાદીઓને તેમની વસ્તુને 'એલ્ડરફ્લાવર શેમ્પેન' કહેવાનું ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે, તો તેની અસર 'શેમ્પેન' શબ્દની વિશિષ્ટતાને નષ્ટ કરવાની થશે, અને તે અનિવાર્ય રીતે શેમ્પેન ઉત્પાદક ગૃહોની ગૂડવિલને નુકસાન પહોંચાડશે.

એડવોકેટ કેસ [૧૯૮૦] આરપીસી ૩૧ માં પ્રથમ દષ્ટિએ ગોલ્ડિંગ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું હતું કે નુકસાનનો એક પ્રકાર એવો હતો કે 'ફરિયાદીઓના વેપારને, તેમની માલવસ્તુઓ જે પ્રતિષ્ઠા ભોગવે છે તેના મૂલ્યહાસ થકી, વધુ ક્રમશઃ થતું નુકસાન.' તેમણે આગળ કહ્યું: [આ] પ્રકારનું નુકસાન દુર્લભ રીતે જ હકારાત્મક પુરાવાને પાત્ર બની શકે. મારા ચુકાદા મુજબ, જો 'એડવોકેટ' શબ્દને સામાન્ય રીતે મધ્યસારી અંડા પીણાં માટે અથવા વિશેષ રીતે પ્રતિવાદીઓના ઉત્પાદન માટે વાપરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે, તો આવું નુકસાન થવાની સંભાવના છે.

તે મામલામાં હાઉસ ઓફ લોર્ડ્સમાં લોર્ડ ડિપલોકે ગૂડવિલને થયેલા તે પ્રકારના નુકસાનનો ઉદ્દેખ સંબંધિત નુકસાન તરીકે કયો હતો, જેને

તેમણે "એડવોકેટ" નામ સાથે સંલગ્ન પ્રતિષ્ઠાના પરોક્ષ હાસથી થયેલું તરીકે વર્ણવ્યું હતું. ...

વાઈન પ્રોડક્ટ્સ લિ. વિ./સ. મેકેન્ઝી એન્ડ કો. લિ. માં કોસ ન્યાયાધીશે, [૧૯૬૯] આર.પી.સી. ૧ માં, બોલિન્જર વિ./સ. કોસ્ટા બ્રાવા વાઈન કો. લિ. (નં. ૨) માં ડેન્કવર્થ ન્યાયાધીશના નિર્ણયને મંજૂરીપૂર્વક ટિપ્પણી કરતાં કહ્યું:

[ડેન્કવર્થ ન્યાયાધીશ] એ, જેમ હું તેમના ચુકાદામાં વાંચું છું તેમ, એવું માન્યું હતું કે જો લોકોને શેમ્પેનમાં ઉત્પન્ન ન થયેલી સ્પાર્કલિંગ વાઈનને 'શેમ્પેન' કહેવાની પરવાનગી આપવામાં આવે, ભલે તે પહેલાં તેના મૂળ દેશ દર્શાવતું વિશેષણ મૂકવામાં આવ્યું હોય, તો અસલી શેમ્પેન અને અન્યત્ર ઉત્પન્ન થયેલી 'શેમ્પેન પ્રકારની' વાઈનો વચ્ચેનો ભેદ અસ્પષ્ટ બની જશે; કે 'શેમ્પેન' શબ્દ ધીમે ધીમે માત્ર 'સ્પાર્કલિંગ વાઈન' એટલો જ અર્થ ધરાવતો બની જશે; અને એ કે અરજદારોની પ્રતિષ્ઠા-મૂલ્યનો જે ભાગ નામમાં સમાયેલો હતો તે ક્ષીણ થશે અને ધીમે ધીમે નષ્ટ થઈ જશે.

તે અવતરણનો ગોલ્ટ ન્યાયાધીશે વાઈનવર્થ ગ્રુપ લિમિટેડ વિ. કોમિટે ઇન્ટરપ્રોફેશનેલ દુ વિન દ શેમ્પેઈન [૧૯૯૨] ૨ એનઝેડએલઆર ૩૨૭ માં અનુમોદનપૂર્વક ઉલ્લેખ કર્યો હતો. તે મામલામાં, શેમ્પેઈન નામ હેઠળ ઓસ્ટ્રેલિયન સ્પાર્કલિંગ વાઈનનું

વેચાણ પર્સિંગ ઓફ બને છે તેમ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું. ન્યૂઝીલેન્ડની અપીલી અદાલતે જેફ્રીઝ ન્યાયાધીશના નિર્ણયને યથાવત્ રાખ્યો હતો, જેમણે સી.આઈ.વી.સી. વિ. વાઈનવર્થ્સ માં એમ ઠરાવ્યું હતું:

લેબલ પર શેમ્પેઈન શબ્દનો ઉપયોગ કરીને પ્રતિવાદી, અરજદારોની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પર ભ્રામક રીતે અતિક્રમણ કરી રહ્યો છે.

[૧૯૯૧] ૨ એનઝેડએલઆર ૪૩૨

જેફ્રીઝ ન્યાયાધીશને એ બાબતે કોઈ શંકા નહોતી કે જો રાહત આપવામાં ન આવે, તો ન્યુ ઝીલેન્ડમાં વેચાતા તમામ અથવા કોઈપણ સ્પાર્કલિંગ વાઈન પર આ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો વાદીઓને નિશ્ચિતપણે નુકસાન સહન કરવું પડે. તેમનું માનવું હતું કે ન્યુ ઝીલેન્ડમાં વાઈન વિષે વિશેષ જ્ઞાન વિનાનો સામાન્ય ખરીદદાર ભ્રમિત થવાની શક્યતા હતી. ગોલ્ટ ન્યાયાધીશે, છેતરપિંડીના પ્રશ્ને જેફ્રીઝ ન્યાયાધીશ સાથે સહમત થયા બાદ, આ મુજબ કહ્યું (પૃષ્ઠ ૩૪૩ પર):

ન્યુ ઝીલેન્ડમાં હકીકતમાં સ્થપિત ગુડવિલ અસ્તિત્વમાં છે એવા નિષ્કર્ષના પ્રકાશમાં, 'શેમ્પેન' નામ સાથે સંબંધિત ગુડવિલને થયેલ અથવા થવાની સંભાવના ધરાવતી હાનિનો મુદ્દો પણ મને સમાન રીતે સ્પષ્ટ જણાય છે. કોઈ નામ અથવા ચિહ્નની વિશિષ્ટતા ક્ષીણ થવી, તે નામ સાથે સંબંધિત વ્યવસાયની ગુડવિલને થતી હાનિનું એક સ્વરૂપ

છે, તે બાબતે મને જરાય શંકા નથી. સ્થાનિક વાઈન નિર્માતાઓ દ્વારા તેના ઉપયોગના પરિણામે ઓસ્ટ્રેલિયામાં 'શેમ્પેન' નામનું થયેલું મૂલ્યહાસ, તેના કરતાં વધુ સ્પષ્ટ ઉદાહરણ બીજું નથી.

તર્કની સમાનતાના આધાર પર મને એટલું જ સ્પષ્ટ જણાય છે કે આ દેશમાં “શેમ્પેન” નામની વિશિષ્ટતાનું ક્ષય થવું, શેમ્પેન ઉત્પાદક ગૃહોના વ્યવસાયની પ્રતિષ્ઠાસંપત્તિને થયેલ નુકસાનનું એક સ્વરૂપ છે. નિશ્ચિતપણે, ન્યૂઝીલેન્ડના કેસ અને વર્તમાન કેસ વચ્ચે તથ્ય સંબંધિત ભિન્નતાઓ છે, જેમ શ્રી આઈઝેક્સે દર્શાવ્યું છે, અને તેમણે ખાસ કરીને આ હકીકત પર ભાર મૂક્યો કે ન્યૂઝીલેન્ડના કેસમાં તેમજ બોલિંગર વિ. કોસ્ટા દ્વારા વાઈન કો. લિ. (નં. ૨) માં, અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે “શેમ્પેન” નામનો લાભ ઉઠાવવાનો જાણીતો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે વર્તમાન કેસમાં ન્યાયાધીશે એવો કોઈ વિશિષ્ટ ઇરાદો હોવાનું નિષ્કર્ષ આપ્યું નહોતું. સામાન્ય રીતે, છેતરપીંડીયુક્ત ઇરાદો સ્થાપિત થાય ત્યારે નુકસાનનું અનુમાન કરવું નિઃસંદેહ વધુ સહેલું બને છે. પરંતુ આ હકીકતે આ વિશિષ્ટ મુદ્દા પર જેપ્રીઝ જે. અથવા સર રોબિન કુક પી.ના તર્કમાં કોઈ ભૂમિકા ભજવી હોય એવું જણાતું નથી; તેઓએ માન્યું હતું કે આ કેસ તે સિદ્ધાંતનું ઉદાહરણ છે કે વિશિષ્ટતાને ક્ષીણ કરવાની વૃત્તિ પ્રતિષ્ઠાસંપત્તિને થયેલા નુકસાનનું અનુમાન કરાવવા દોરી શકે છે [૧૯૯૨] ૨

એનઝેડએલઆર ૩૨૭, અથવા ગોલ્ટ જે.ના તર્કમાં પણ નહીં; અને તર્કશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ પણ મને સમજાતું નથી કે એવું કેમ હોવું જોઈએ. મને અનિવાર્ય રીતે એવું જણાય છે કે જો પ્રતિવાદીઓને, સેઇન્સબરી તથા અન્ય છૂટક વેચાણ કેન્દ્રોને પીણાં પુરાં પાડવાના તેમના નગણ્ય ન ગણાય એવા વેપાર સાથે, “એલ્ડરફ્લાવર શેમ્પેન” નામનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે, તો “શેમ્પેન” નામની વિશિષ્ટ પ્રતિષ્ઠાસંપત્તિ ગંભીર પ્રતિકૂળ પરિણામો સાથે ક્ષીણ થશે.

અતએવ, મારા નિર્ણય મુજબ, એડવોકેટ કેસમાં ઓળખવામાં આવેલું પાંચમું લક્ષણ સ્થાપિત થાય છે. મને આ કેસમાં એવું કોઈ અપવાદરૂપ લક્ષણ દેખાતું નથી કે જે જાહેર નીતિના આધાર પર, પાસિંગ ઑફને રોકવા માટે ઇન્જંક્શન જેવા સામાન્ય ઉપચારથી શેમ્પેન ગૃહોને વંચિત રાખવાનું ન્યાયસંગત ઠરે. તેથી, હું એવો ઇન્જંક્શન મંજૂર કરું કે જેના દ્વારા પ્રતિવાદીઓને શેમ્પેનમાં ઉત્પન્ન કરાયેલ વાઈન સિવાયના કોઈપણ પેચ પદાર્થોને, શેમ્પેન શબ્દ હેઠળ અથવા તેના સંદર્ભથી, વેચવાથી, વેચાણ માટે ઓફર કરવાથી, વિતરણ કરવાથી અને જાહેરાતોમાં હોય કે લેબલ પર હોય કે અન્ય કોઈ પણ રીતે તેમનું વર્ણન કરવાથી રોકવામાં આવે. હું ભારપૂર્વક જણાવું છું કે, શરત એટલી કે તેને શેમ્પેન ન કહેવાય, આ ઇન્જંક્શન પ્રતિવાદીઓના ઉત્પાદનના વેચાણને રોકતું નથી."

૮૮. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી શિષ્ટ વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે સામાન્ય પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્ર અંગે મળતું રક્ષણ હવે વિસ્તર્યું છે અને તેનું અર્થઘટન એવું કરવામાં આવ્યું છે કે તે ફરીયાદી દ્વારા ઉત્પાદિત કરવામાં આવતી વસ્તુઓથી ભિન્ન અન્ય ઉત્પાદન શ્રેણીઓ સુધી પણ વિસ્તરે છે, અને તેથી સામાન્ય પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્ર માત્ર સમાન અથવા સદૃશ ઉત્પાદનો સુધી મર્યાદિત નથી, પરંતુ અન્ય સર્વ ઉત્પાદનો સુધી વિસ્તરે છે. સામાન્ય પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્રની જે કસોટી હવે સ્વીકારવામાં આવી છે તે "ઉપલોકતાઓના સામાન્ય વર્ગ" ની છે. તેનું કારણ એ છે કે આવા ઉપલોકતાઓ પ્રતિવાદીની ચીજવસ્તુઓને ફરીયાદી જેવા જ સ્ત્રોતમાંથી ઉદ્ભવેલી હોવાનું ઓળખી બેસવાની સંભાવના રહે છે. તેથી પ્રશ્ન એવો ઊભો થાય છે કે, હકીકતી પરિસ્થિતિને આધારે, શું એવો અનુમાન કાઢી શકાય કે પ્રતિવાદીના ઉત્પાદનનો ખરીદદાર તે ઉત્પાદનને ફરીયાદી પાસેથી ઉદ્ભવેલું માની શકે.

૮૯. તેમણે બોમ્બેની કમલ ટ્રેડિંગ કો. તથા અન્ય વિ. જિલેટ ચુ.કે. લિમિટેડ [૧૯૮૮] આઈ.પી.એલ.આર. ૧૩૫ પર પણ આધાર રાખ્યો, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે:

... ..વાદીઓએ અંતરિમ રાહત મંજૂર કરવા માટે આવશ્યક એવી કોઈપણ શરતો સ્થાપિત કરી નથી. રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે વાદીઓ અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉત્પાદિત માલ સ્વભાવમાં ભિન્ન છે; વાદીઓ

બ્લેડ બનાવે છે, જ્યારે પ્રતિવાદીઓ "ટૂથ બ્રશ" બનાવે છે. વાદીઓ અને પ્રતિવાદીઓનો માલ એક જ દુકાનમાં ઉપલબ્ધ નથી અને આ માલના ગ્રાહકો પણ ભિન્ન છે. વાદીઓ દ્વારા વેચાતો માલ બ્લેડ છે અને તે વર્ગ ૮ માં આવે છે, જ્યારે પ્રતિવાદીઓનો માલ ટૂથ બ્રશ છે જે વર્ગ ૨૧ માં આવે છે. આ પરિસ્થિતિઓ પર આધાર રાખી, આ રજૂઆતમાં ગુણ હતું. પ્રારંભિક રીતે, સેફ્ટી બ્લેડ અને ટૂથ બ્રશની ખરીદી માટેના ગ્રાહકવર્ગ ભિન્ન છે અને આ માલ એક જ દુકાનમાં ઉપલબ્ધ નથી એવી વિદ્વાન વકીલની ધારણા સંપૂર્ણપણે ગેરસમજભરી છે. અમે આ હકીકતનો ન્યાયિક સંજ્ઞાન લઈએ છીએ કે આ માલ નાની દુકાન સહિત દરેક દુકાનમાં ઉપલબ્ધ હોય છે અને દરેક વ્યક્તિને આ માલ ખરીદવાની જરૂર પડે છે.

૮૦. શ્રી સુંદરમે હોન્ડા મોટર્સ કંપની લિમિટેડ વિ. ચરણજીત સિંહ અને અન્ય (૧૦૧ (૨૦૦૨) ડી.એલ.ટી. ૩૫૯) પર પણ આધાર મૂક્યો, જેમાં આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે:

વાદીની બાબત વાસ્તવમાં પાસિંગ-ઓફની કાર્યવાહી પર આધારિત છે અને વેપારચિહ્નના ઉદ્ધંધન માટે નથી. ક્યારેય પણ વાદીનું એવું કહેવું રહ્યું નથી કે માલના બંને સમૂહો એકસરખા છે. પાસિંગ-ઓફની સંકલ્પના, જે અપકૃત્યનું એક સ્વરૂપ છે, તેમાં સમયક્રમ મુજબ ફેરફારો થયા છે. હવે વાદીને, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેના વેપારનામના

ઉપયોગથી નુકસાન ભોગવવા માટે, પ્રતિવાદી સાથે સીધી સ્પર્ધામાં હોવું આવશ્યક નથી.

અદાલતે વધુમાં અવલોકન કર્યું કે:

વર્તમાન કેસમાં, વાદીની નિશાની હોન્ડાએ વૈશ્વિક ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી છે. તેની પ્રતિષ્ઠા ગુણવત્તાસભર ઉત્પાદનો માટે છે. હોન્ડા નામ વાદી સાથે, વિશેષ કરીને મોટર વાહનો અને શક્તિ ઉપકરણોના ક્ષેત્રમાં, તેમની ઉત્તમ ગુણવત્તા અને ઊંચા ધોરણને કારણે સંકળાયેલું છે. હોન્ડા વેપારચિહ્ન હેઠળ વાદીનો ધંધો અથવા ઉત્પાદનો એવી ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા છે કે તે તેના ઉત્પાદનોની વિશિષ્ટ ઓળખ બની ગયા છે અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેમના "પ્રેશર કુકર" ઉત્પાદન માટે આ નિશાનીનો ઉપયોગ જનતાને ગેરમાર્ગે દોરવાની દિશામાં પ્રવૃત્ત થાય છે જેથી તેઓ એવું માને કે પ્રતિવાદીઓનો ધંધો અને માલ વાદીનો છે. પ્રતિવાદીઓ દ્વારા એવો ઉપયોગ વાદીની ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠાને ક્ષીણ તથા નીચી પાડનાર પણ થયો છે. ઉપર નિરીક્ષિત મુજબ, પાર્સિંગ-ઓફ અપકૃત્ય સ્વરૂપનો છે અને સમયના પ્રવાહ સાથે, વિકસતી ન્યાયપ્રસંગી પરંપરાના અનુસંધાને તેમાં પરિવર્તન આવ્યું છે અને હવે એક વેપારીના માલને બીજા વેપારીના માલ તરીકે પસાર બતાવવાથી થતી

હાનિના કારણે ઈજા ભોગવવા માટે એ આવશ્યક નથી કે બંને વેપારીઓ અનિવાર્ય રીતે એક જ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત હોય.

પસારિંગ ઓફ અંગેની કાર્યવાહી અંગેની બદલાયેલી સંકલ્પના અનુસાર, હવે પસારિંગ ઓફની કાર્યવાહી માટે એ વાત મહત્વની રહી નથી કે વાદી અને પ્રતિવાદી એ જ વ્યવસાયક્ષેત્રમાં વેપાર કરતા હોવા જોઈએ. હું માનું છું કે કેટલાક વ્યવસાયો ખરેખર આંતરરાષ્ટ્રીય સ્વરૂપના હોય છે અને તેમની સાથે જોડાયેલી પ્રતિષ્ઠા તથા ગુડવિલને પણ વાસ્તવમાં આંતરરાષ્ટ્રીય ગણ્યા વિના રહી શકાય નહીં. વાદીનો વ્યવસાય આંતરરાષ્ટ્રીય સ્વરૂપનો છે અને સ્પષ્ટપણે તેના વેપારચિહ્ન હોન્ડા સાથે જોડાયેલી પ્રતિષ્ઠા તથા ગુડવિલ પણ આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ ધરાવે છે. વાદીનું વેપારચિહ્ન હોન્ડા, જે વૈશ્વિક પ્રતિષ્ઠા ધરાવે છે, તેનો ઉપયોગ પ્રતિવાદીઓ પ્રેશર કૂકર જેવા ઉત્પાદન માટે, તેની ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠાનો લાભ મેળવવા તથા જનતામાં એવો ભ્રમ ઊભો કરવા માટે કરે છે કે જે લોકો પ્રતિવાદીઓનું ઉત્પાદન ખરીદે તે એવું માને કે તે હોન્ડા ગૃહમાંથી આવ્યું છે અથવા કોઈ રીતે વાદી સાથે સંકળાયેલ છે. આવું કરવાથી વાદીની ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠાનું ક્ષય થશે અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કરાયેલ આ ખોટ નિશ્ચિતરૂપે દાવાપાત્ર ખોટ ગણાશે, અને વાદીને પોતાના ઉત્પાદનો માટે તેના હોન્ડા

ચિહ્નનો ઉપયોગ કરવાથી પ્રતિવાદીઓને અટકાવવાની મનાઈ માગવાનો પૂર્ણ અધિકાર છે."

૯૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓ પરથી, નીચેની બે પરિસ્થિતિઓ ઊભી થાય છે:

૧. જ્યાં વાદીના નામની એવી વિશિષ્ટતા હોય કે તેને તે નામ પર અનન્ય અધિકાર પ્રાપ્ત થાય, જે ઇપ્સો ફેક્ટો અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિને એ જ નામનો ઉપયોગ કરવાથી અવરોધવા સુધી વિસ્તરે. યથા, બેન્ઝ, મહિન્દ્રા, કેટરપિલર, રિલાયન્સ, સહારા, ડીઝલ વગેરે.

૨. વાદી દ્વારા સ્વીકારાયેલ નામને સુરક્ષા પ્રાપ્ત થશે, જો તે નામે વાદી સાથે પૂરતું મજબૂત જોડાણ પ્રાપ્ત કર્યું હોય અને પ્રતિવાદીએ એ જ પ્રવૃત્તિના સામાન્ય ક્ષેત્રમાં એવું નામ અપનાવ્યું હોય, અર્થાત્ ખરીદદારોની કસોટી મુજબ, કેસના તથ્યો, વેચાણની રીત, આસપાસની પરિસ્થિતિઓ વગેરેના આધારે એવો નિષ્કર્ષ નીકળે કે ઉત્પાદનનો સ્ત્રોત વાદી છે.

૯૨. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે એકવાર ચિહ્ન અપનાવવા માટે કપટપૂર્ણ ઇરાદો હોવાનું સાબિત થાય, ત્યારે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં થયેલ માત્ર વિલંબના આધારે દાવો નિષ્ફળ થતો નથી, કારણ કે સતત અપકૃત્યના કિસ્સામાં જે

સમયગાળા દરમિયાન ભંગ ચાલુ રહે છે તે સમયના દરેક ક્ષણે મર્યાદાનો નવો અવધિપ્રારંભ શરૂ થાય છે.

૯૩. શ્રી સુંદરમે આ અદાલતના એમ/એસ. બંગાલ વોટરપ્રૂફ લિમિટેડ વિ. એમ/એસ. બોમ્બે વોટરપ્રૂફ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની અને અન્ય, (૧૯૯૭) ૧ એસસીસી ૯૯ના કેસ પર આધાર રાખ્યો, જેમાં આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે:

... ..હવે આ બાબત સુસ્થાપિત છે કે પાર્સિંગ ઓફ માટેની કાર્યવાહી સામાન્ય કાયદાની ઉપચારરૂપ કાર્યવાહી છે, જે તત્ત્વતઃ અપકૃત્ય કાયદા હેઠળ છેતરપિંડીની કાર્યવાહી છે. જ્યાં જ્યાં અને જ્યારે જ્યારે નવી છેતરપિંડીયુક્ત ક્રિયા કરવામાં આવે છે, ત્યાં છેતરાયેલ વ્યક્તિને સ્વાભાવિક રીતે તેના હિતમાં નવું દાવાકારણ પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી, દર વખતે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પોતાના માલને બીજા વ્યક્તિના માલ તરીકે પસાર કરે છે, ત્યારે તે એવી છેતરપિંડીની ક્રિયા કરે છે. તેવી જ રીતે, જ્યારે જ્યારે અને જ્યાં જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ બીજા વ્યક્તિના નોંધાયેલ વ્યાપારચિહ્નનો ભંગ કરે છે, ત્યારે તે આવા વ્યાપારચિહ્નના ભંગ અથવા ઉલ્લંઘનની આવર્તિત ક્રિયા કરે છે, જેનાથી આવા દરેક ઉલ્લંઘનના પ્રસંગે પીડિત પક્ષકારને આવર્તિત અને નવું દાવાકારણ પ્રાપ્ત થાય છે.

સતત ઉદ્ભવતા કાર્યવાહી-હક્કના મામલાઓમાં અથવા પુનરાવર્તિત કાર્યવાહી-હક્કના મામલાઓમાં આદેશ ૨ નિયમ ૨ ઉપનિયમ (૩) નો અવરોધ લાગુ કરી શકાય નહીં. આ સંદર્ભમાં મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૨૨ પર નજર કરવી ઉપયુક્ત છે. તે એવું નિર્ધારિત કરે છે કે “કરારના સતત ભંગના મામલામાં અથવા સતત અપકૃત્યના મામલામાં, જે સમયગાળા દરમિયાન એવો ભંગ અથવા એવું અપકૃત્ય, જે લાગુ પડે તે મુજબ, ચાલુ રહે છે, તે સમયગાળાના દરેક ક્ષણે મર્યાદાનો નવો સમયગાળો શરૂ થાય છે.” પાર્સિંગ ઓફિસનું કૃત્ય છેતરપિંડીનું અને અપકૃત્યનું કૃત્ય છે અને પ્રતિવાદી દ્વારા જ્યારે જ્યારે એવું અપકૃત્યમય કૃત્ય અથવા છેતરપિંડી કરવામાં આવે છે ત્યારે ત્યારે વાદીને યોગ્ય કાર્યવાહી દ્વારા અદાલતમાં આવવા માટે નવો કાર્યવાહી-હક્ક પ્રાપ્ત થાય છે. તેવી જ રીતે, નોંધાયેલ વેપારચિહ્નનું ઉલ્લંઘન પણ જ્યાં સુધી ઉલ્લંઘન ચાલુ રહે ત્યાં સુધી સતત અન્યાય ગણાશે. તેથી, અગાઉનું ઉલ્લંઘન ચાલુ રહ્યું હોય કે નવું ઉલ્લંઘન થયું હોય, પ્રતિવાદી સામે વેપારચિહ્નના એવા તાજા ઉલ્લંઘનો અથવા નવા પાર્સિંગ ઓફિસના કૃત્યો અંગે પીડિત થયેલા વાદીના હિતમાં નવી દાવો-અરજી દાખલ કરવા માટેનો કાર્યવાહી-હક્ક નિશ્ચિતપણે ઊભો થશે. પરિણામે, અમારા મત મુજબ, ગુણદોષના આધારે પણ વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશ તેમજ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે

એવો અભિપ્રાય અપનાવવામાં સ્પષ્ટ ભૂલ કરી હતી કે હાલના મામલામાં વાદીની બીજી દાવો-અરજી સી.પી.સી.ના આદેશ ૨ નિયમ ૨ ઉપનિયમ (૩) થી અવરોધિત હતી.”

૯૪. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી વિદ્વાન વકીલે પણ આ અદાલતના હાઈન્ડ ઇટાલિયા અને અન્ય વિ. ડાબર ઇન્ડિયા લિમિટેડ (૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૧ ના મામલામાં આપેલા અન્ય એક ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં આ અદાલતે નિરિક્ષણ કર્યું હતું કે:

... એવું વારંવાર ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કોઈ ચોક્કસ ચિહ્નનો ઉપયોગ પોતાના માટે અનામત રાખી શકાય તે પહેલાં, વાદીએ એ સાબિત કરવાનું રહે છે કે જે ઉત્પાદનનું તે પ્રતિનિધિત્વ કરી રહ્યો હતો તેને બજારમાં પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત થઈ હતી અને આ પ્રતિષ્ઠાનું ઉદ્ધંધન કરવા પ્રતિવાદી પક્ષે પ્રયત્ન કર્યો હતો. કોર્ન પ્રોડક્ટ્સ કેસમાં (ઉપરોક્ત) એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે સમાનતાનો સિદ્ધાંત અતિ કડક રીતે લાગુ કરી શકાય તેમ નથી અને જો પ્રથમદ્રષ્ટિએ એવું દર્શાવી શકાય કે પ્રતિવાદી તરફથી માલને ભ્રામક રીતે અન્યનો માલ બતાવી વેચવામાં અપ્રામાણિક ઇરાદો હતો, તો સામાન્ય રીતે પ્રતિબંધાજ્ઞા અનુસરવી જોઈએ અને માત્ર બાબત અદાલતમાં લાવવામાં થયેલો વિલંબ, વાદીનો કેસ નિષ્ફળ બનાવવા માટે આધાર બની શકતો નથી. ફરીથી દોહરાવવું યોગ્ય છે કે "ગ્લુકોન-ડી" શબ્દ

અને તેની પેકિંગનો ઉપયોગ ગ્લેક્સોએ ૧૯૪૦થી કર્યો હતો, જ્યારે "ગ્લુકોઝ-ડી" શબ્દનો પ્રથમ વખત વર્ષ ૧૯૮૯માં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

૯૫. શ્રી સુન્દરમે વધુમાં આ અદાલતના રામદેવ કૂડ પ્રોડક્ટ્સ (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં આપેલા અન્ય એક ચુકાદા પર આધાર મુક્યો, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે:

"મૌન સંમતિ વિલંબનું એક અંગ છે. મૌન સંમતિનો સિદ્ધાંત ત્યાં લાગુ પડશે જ્યાં: (૧) બાજુએ બેઠા રહીને અથવા અન્યને અધિકારોમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની મંજૂરી આપી અને તેના પર નાણાં ખર્ચવા દેવામાં આવ્યા હોય; (૨) તે વર્તનની એવી પદ્ધતિ હોય કે જે ટ્રેડ માર્ક, ટ્રેડ નામ વગેરે માટેના એકમાત્ર અધિકારના દાવા સાથે અસંગત હોય.

પાવર કન્ટ્રોલ એપ્લાયન્સિસ અને અન્ય વિ. સુમીત મશીન્સ પ્રા. લિ. [૧૯૯૪] ૧ એસ.સી.આર. ૭૦૮ માં, આ અદાલતે આ રીતે જણાવ્યું હતું:

મૌનસંમતિ એ એવી સ્થિતિ છે કે, જ્યારે કોઈ બીજો વ્યક્તિ અધિકારોનું ઉદ્ધંધન કરી રહ્યો હોય અને તેના પર ખર્ચ કરી રહ્યો હોય, ત્યારે બાજુએ બેસી રહેવું. તે વેપારચિહ્ન, વેપારનામ વગેરેમાં વિશિષ્ટ અધિકારોના દાવા સાથે અસંગત એવી વર્તણૂકની પદ્ધતિ છે. તે

હકારાત્મક કૃત્યો સૂચવે છે; વિલંબમાં જેવો માત્ર મૌન અથવા નિષ્ક્રિયતા સામેલ હોય એવો નહીં."

અદાલતે વધુમાં અવલોકન કર્યું કે:

મૌનસંમતિનો બચાવ, આ રીતે, ત્યારે સંતોષકારક ગણાશે જ્યારે વાદી અન્ય વ્યક્તિના કૃત્યો સંબંધે સંમતિ આપે અથવા નિષ્ક્રિય રહી જાય અને તેવી સંમતિ અથવા નિષ્ક્રિય રહેવા તથા તેના પરિણામરૂપ થયેલા કૃત્યોને ધ્યાનમાં લેતાં તમામ પરિસ્થિતિઓમાં વિશિષ્ટ રાહત મંજૂર કરવી અયોગ્ય બને.

૯૬. શ્રી સુંદરમ, પ્રતિવાદી કંપની તરફના વકીલે એ પણ રજૂ કર્યું કે તૃતીય પક્ષો દ્વારા સમાન ચિહ્ન(એસ) નો ઉપયોગ ગેરકાયદેસર પસાર-ઓફના કૃત્ય સામે બચાવ નથી. તેમણે દિલ્લી વડી અદાલતના ફોર્ડ મોટર કંપની ઓફ કેનેડા લિમિટેડ અને અન્ય વિ. ફોર્ડ સર્વિસ સેન્ટર ૨૦૦૯ (૩૯) પીટીસી ૧૪૯ ના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો, જેમાં અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે:

... ભારતની બહાર અન્ય બે વ્યક્તિઓ દ્વારા અન્ય વ્યવસાય સંબંધે ફોર્ડનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, તે અંગે પ્રતિવાદીની દલીલમાં અમને કોઈપણ ગુણ જણાતો નથી. તેમનો મામલો આ અદાલત સમક્ષ નિરાકરણ માટે નથી અને ટ્રેડમાર્ક ભંગના દાવામાં મૂલ્યહાસ અંગેની દલીલ ઉપલબ્ધ ગણાતી હોય તો પણ ભારતમાં મૂલ્યહાસનો

કોઈ મામલો સ્થાપિત થતો નથી. તાજેતરમાં આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે પંકજ ગોયલ વિ. ડાબર ઇન્ડિયા લિમિટેડ ૨૦૦૮ (૩૮) પીટીસી ૪૯ (દિલ્હી) માં એવું ઠરાવ્યું હતું કે માત્ર એટલા કારણે કે અન્ય લોકો સમાન અથવા ભ્રમજનક રીતે સમાન ટ્રેડમાર્ક હેઠળ વ્યવસાય ચલાવી રહ્યા છે અથવા વાદી દ્વારા તેમને તેમ કરવા દેવામાં આવ્યા છે, તેનાથી સમગ્ર વિશ્વને વાદીના ટ્રેડમાર્કનો ભંગ કરવાની પરવાનગી મળી જાય તેમ નથી. વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અન્યથા પણ, તૃતીય પક્ષ દ્વારા સમાન ચિહ્નોના ઉપયોગને પાર્સિંગ ઓફના ગેરકાયદેસર કૃત્ય સામે બચાવ તરીકે ગણાવી શકાય નહીં. કાસ્ટ્રોલ લિમિટેડ વિ. એ.કે. મહેતા ૧૯૯૭ (૧૭) પીટીસી ૪૦૮ ડીબી માં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે એક કેસમાં આપવામાં આવેલી છૂટછાટનો અર્થ એ નથી કે અન્ય પક્ષો પણ તેનો જ ઉપયોગ કરવા હકદાર બને. તેમજ, પ્રકાશ રોડલાઈન વિ. પ્રકાશ પાર્સલ સર્વિસ ૧૯૯૨ (૨) આબિટ્રેશન લો રિપોર્ટર ૧૭૪ માં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે વાદીના અધિકારના ઉદ્ધનરૂપે તૃતીય પક્ષ દ્વારા સમાન ચિહ્નોનો ઉપયોગ કોઈ બચાવ નથી.

૯૭. પ્રતિવાદી કંપની તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે પ્રકાશ રોડલાઈન લિમિટેડ વિ. પ્રકાશ પાર્સલ સર્વિસ (પી) લિ. ૪૮ (૧૯૯૨) દિલ્હી

લો ટાઈમ્સ ૩૯૦ ઉપર પણ આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં દિલ્લી વડી અદાલતે એવું ઠરાવ્યું હતું કે:

... .. માત્ર એટલા કારણે કે અમુક અન્ય પક્ષકારો વિરુદ્ધ કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી નથી, તેમાંથી એવો અર્થ નીકળતો નથી કે વાદીને પ્રતિવાદી વિરુદ્ધ કાર્યવાહી કરવાની હકદારી નથી. તે અન્ય પક્ષકારો કદાચ વાદીના વ્યવસાયને અસર કરતા ન હોય. તેઓ નાના પાયાના સંચાલકો હોઈ શકે છે, જેઓ ખરેખર વાદી માટે મહત્વના ન હોય. તેથી, વાદી તેમના વિરુદ્ધ કોઈ કાર્યવાહી કરવાનું પસંદ ન કરે તે સંભવ છે. તેની વિરુદ્ધ, પ્રતિવાદી તરફથી વાદીને જોખમ અનુભવાય છે, કારણ કે પ્રતિવાદીના પ્રોત્સાહકો વાદીના ભૂતપૂર્વ ડિરેક્ટરો/કર્મચારીઓ છે, જેઓ વાદીના વ્યવસાયિક રહસ્યોની સંપૂર્ણ જાણકારી ધરાવે છે. તેથી, માત્ર એટલું કે વાદીએ આવા અન્ય પક્ષકારો વિરુદ્ધ કોઈ કાર્યવાહી કરવાનું પસંદ કર્યું નથી, તે કારણે વાદીને વર્તમાન કાર્યવાહી હાથ ધરવાથી વંચિત કરી શકાય નહીં. તેથી, આ દલીલ પ્રથમ દૃષ્ટિએ કોઈપણ ગુણવત્તા ધરાવતી નથી અને નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૯૮. અંતમાં, પ્રતિવાદી કંપની તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે નીચેની પૈકી કોઈપણ એક પરિસ્થિતિમાં, સામાન્ય શબ્દ અંગે પણ, વાદી પ્રતિબંધક રાહત મેળવવા હકદાર બનશે:

અ. જો ‘સામાન્ય શબ્દો માટે પૂર્ણ સંરક્ષણ’ મુજબ પૂર્ણ સંરક્ષણને ન્યાયસંગત ઠરાવવાના પરિબળો સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હોય, તો તે સ્વયંસિદ્ધ રીતે ફરિયાદીને સમગ્ર વિશ્વ સામે સંરક્ષણ મેળવવાનો હક્કદાર બનાવશે.

બિ. જો વાદીના નામે દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો હોય અને પ્રતિવાદી તે નામનો ઉપયોગ પ્રવૃત્તિના સામાન્ય ક્ષેત્રમાં કરે છે, અર્થાત્ જ્યાં ખરીદદારો સામાન્ય હોય, તો આવા કોઈ વિશિષ્ટ પ્રતિવાદી વિરુદ્ધ સંરક્ષણ આપવામાં આવશે. તેમ છતાં, જો આપું નામ પ્રતિવાદીના ઉત્પાદનનું વર્ણનાત્મક હોય અને પ્રતિવાદીના ઉત્પાદન સાથે અસંબંધિત માત્ર નામ ન હોય, તો અદાલત એવી રાહત આપવાનું નામંજૂર કરી શકે છે.

સી. પ્રતિવાદીને સંબંધિત ન હોય એવા ઉત્પાદન અંગે પણ, જ્યાં કપટપૂર્વકના સ્વીકારની કસોટીઓ સંતોષાય છે ત્યાં, તે સંબંધે રક્ષણ મંજૂર કરવામાં આવશે અને પ્રતિવાદીને ફરીયાદીના નામનો લાભ ઉઠાવવાથી અથવા તેમાંથી નફો કમાવવાથી રોકવામાં આવશે.

૯૯. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી વિગતવાર અને સર્વાંગી દલીલો સાંભળી છે. આ કેસમાં પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા આપવામાં આવેલી સક્ષમ સહાય બદલ અમે અમારી મૂલવણી નોંધ પર મૂકીએ છીએ. અમે સંબંધિત નિર્ધારિત

ભારતીય, અંગ્રેજી અને અમેરિકન કેસોની પણ સાવધાનીપૂર્વક તપાસ કરી છે.

૧૦૦. પ્રતિવાદી કંપનીનું ચિહ્ન ‘ઈનાડુ’એ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પ્રાપ્ત કરી છે. ‘ઈનાડુ’ અખબાર અને ટીવી આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અત્યંત સુપ્રસિદ્ધ છે અને લગભગ ઘરઘરમાં ઓળખાતા શબ્દો બની ગયા છે. ‘ઈનાડુ’ શબ્દ વર્ણનાત્મક શબ્દ હોઈ શકે, પરંતુ તેણે ગૌણ અથવા દ્વિતીયક અર્થ પ્રાપ્ત કર્યો છે અને પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતા ઉત્પાદનો અને સેવાઓ સાથે સંપૂર્ણપણે ઓળખાય છે.

૧૦૧. અપીલકર્તા કાર્પોરેટ સ્થિત એક કંપની છે, જેણે બેંગલોરમાં ‘આશિકા’ નામે પોતાનું ઉત્પાદન બનાવવાનું શરૂ કર્યું હતું અને ૧૯૯૫માં આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પોતાનું ઉત્પાદન વેચવાનું શરૂ કર્યું હતું. અપીલકર્તાએ પોતાની અગરબત્તી માટે ‘ઈનાડુ’ નામનો ઉપયોગ શરૂ કર્યો અને નામ લખવાની એ જ કલાત્મક લિપિ, ફોન્ટ અને રીતનો ઉપયોગ કર્યો, જે સ્પષ્ટપણે માત્ર સંયોગ ગણાવી શકાય તેમ નથી. ‘ઈનાડુ’ નામ અપનાવ્યા પછી અપીલકર્તા કંપનીની અગરબત્તીના તેમના ઉત્પાદના વેચાણમાં ૮૦% હિસ્સો નોંધાયો.

૧૦૨. કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓની સમગ્રતાની વિચારણા કરતાં, અમે સ્પષ્ટપણે નીચેના તારણો અને નિષ્કર્ષો પર પહોંચીએ છીએ :

ક) પ્રતિવાદી કંપનીનો 'ઈનાડુ' ચિહ્ન આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને સદ્ભાવના પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યો છે. પ્રતિવાદી કંપનીના માલ અને સેવાઓ સમગ્ર આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' શબ્દ સાથે પરસ્પર સંબંધિત, ઓળખાયેલી અને સંકળાયેલી છે. 'ઈનાડુ'નો શાબ્દિક અર્થ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં પ્રતિવાદી કંપની દ્વારા પ્રદાન કરાતા માલ અથવા સેવાઓ એવો થાય છે. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં અપીલકર્તાને 'ઈનાડુ' ચિહ્નનો પ્રામાણિક સહસમકાલીન ઉપયોગકર્તા તરીકે સંદર્ભિત કે ઓળખી શકાય નહીં;

બ) 'ઈનાડુ' શબ્દોના સ્વીકારની ક્રિયા શરૂઆતથી જ પ્રત્યક્ષ દ્રષ્ટિએ કપટપૂર્ણ અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ છે. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' ચિહ્ન સ્વીકારીને, અપીલકર્તા સ્પષ્ટપણે પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને સદ્ભાવનાનો લાભ ઉઠાવવા માગતો હતો;

ગ) અપીલકર્તાને તેનો વેપાર ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવી, વાસ્તવમાં અપીલકર્તાના અપ્રામાણિક, ગેરકાયદેસર અને ગુપ્ત વર્તન પર અદાલતની મંજૂરીની મહોર મૂકવા સમાન થશે;

ડિ) આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં અપીલકર્તાને 'ઈનાડુ' ચિહ્ન સાથે તેનું ઉત્પાદન વેચવાની મંજૂરી આપવાથી નિશ્ચિતપણે ગ્રાહકોના મનમાં ગૂંચવણ ઊભી થશે, કારણ કે અપીલકર્તા 'ઈનાડુ' ચિહ્નિત અગરબત્તીઓ એવી રીતે વેચી રહ્યો છે કે જે ખરીદદારોને એવું માનવામાં દોરી જાય અથવા એવું માનવા માટે રચાયેલ ગણાય કે તેની અગરબત્તીઓ વાસ્તવમાં પ્રતિવાદી કંપનીના ઉત્પાદનો છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અપીલકર્તા પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ પર સવારી કરવા માંગે છે. આવી પરિસ્થિતિમાં, અદાલતનું બંધનકારક કર્તવ્ય અને બાધ્યતા માત્ર પ્રતિવાદી કંપનીની ગુડવિલ અને પ્રતિષ્ઠાનું રક્ષણ કરવાની જ નહીં, પરંતુ ગ્રાહકોના હિતનું પણ રક્ષણ કરવાની છે;

ઈ) અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં તેના ઉત્પાદનનું વેચાણ કરવાની મંજૂરી આપવી એ અપીલકર્તાને ગ્રાહકો સાથે છેતરપિંડી કરવાનું આચરણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવાના બરાબર થશે;

ફ) અપીલકર્તાને આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યમાં 'ઈનાડુ' નામે પોતાનો વ્યવસાય ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવાથી, સમયગાળા દરમિયાન પ્રતિવાદી કંપનીએ પ્રાપ્ત કરેલી અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલનું ક્ષય થવા તરફ દોરી જશે;

ગ) અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલ જાણપૂર્વકનું ખોટું પ્રતિનિધિત્વ સામાન્ય જનતા અને ઉપભોક્તાઓ માટે ગંભીર ગેરસમજ અને ભ્રમ પેદા કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે અને અપીલકર્તાના આવા કપટપૂર્ણ તથા છેતરપિંડીભર્યા વર્તનથી ઉપભોક્તાઓને બચાવવાના છે.

હ) અપીલકર્તાને 'ઈનાડુ' ચિહ્ન સાથે પોતાનું ઉત્પાદન વેચવાની પરવાનગી આપવી એ પ્રતિવાદી કંપનીની પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલમાં અતિક્રમણ કરવાનું થશે અને તે પ્રતિવાદી કંપનીમાં નિહિત માલિકીના હકોનું ઉલ્લંઘન ગણાશે.

૧) વેપાર અને વાણિજ્યની દુનિયામાં નીતિઓનો આધાર પ્રામાણિકતા અને નિષ્પક્ષ વ્યવહાર હોવો જોઈએ.

૧૦૩. કાયદો આ બાબતમાં સુસંગત છે કે કોઈપણ વ્યક્તિને અન્ય પક્ષકારોની પ્રતિષ્ઠા અને સદભાવના પર અતિક્રમણ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં. આ અભિગમ પ્રતિવાદી કંપનીના માલિકી હકોના સંરક્ષણ સાથે સુસંગત છે.

૧૦૪. પરિણામે, ઉપરોક્ત અવલોકનો અને નિર્દેશોના અનુસંધાને અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧૦૫. આ કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને, પક્ષકારોને પોતાના ખર્ચ પોતે જ વહન કરવા માટે નિર્દેશ કરવામાં આવે છે.

*Translation of this Judgement has been provided by M/S
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd..*

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.